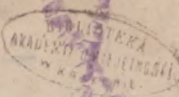

Wydano z dubletów
Biblioteki Uniwersyteckiej
w Toruniu

2- zacięty - red. [illegible]

dubl. do sygn.

014506/5

Rok V.

Lwów, październik 1919.

Nr. 1.

RUCH FILOZOFICZNY

wychodzi każdego miesiąca prócz sierpnia i września.

Wydawca i Redaktor:

Prof. Dr. KAZIMIERZ TWARDOWSKI.

Sekretarka Redakcyi: **Drka DANIELA GROMSKA.**

Adres Redakcyi i Administracyi „Ruchu Filozoficznego”: Lwów, Uniwersytet. Filia Redakcyi w Warszawie: Instytut filozoficzny, Pałac Staszica. Filia Redakcyi w Poznaniu: Prof. Dr. Stefan Błachowski, Uniwersytet.

Prenumerata całoroczna 30 kor. (15 M.), półroczna 15 kor. (7.50 M.) z przesyłką. Numer pojedynczy 4 kor. (2 M.).

KAZIMIERZ TWARDOWSKI.

Filozofia w szkole średniej.

W związku z budową nowego polskiego szkolnictwa średniego pojawiły się w ostatnich czasach liczne projekty i pomysły planów dla rozmaitego rodzaju szkół średnich. Pod wielu względami rozbieżne, projekty i pomysły te prawie bez wyjątku zgodne są w niedocenianiu doniosłości propedeutyki filozoficznej jako przedmiotu nauczania w tych szkołach. Przedmiotowi temu wyznacza się bądź dwie bądź trzy godziny tygodniowo w najwyższej klasie szkoły średniej, każąc nauczycielowi podawać w tak ograniczonym czasie elementy psychologii i główne pojęcia logiki. Czasem wyznacza się osobno na logikę jedną godzinę tygodniowo w klasie przedostatniej a na psychologię dwie godziny w klasie ostatniej.

Kto przyznaje propedeutyce tak skromny wymiar czasu, nie wie albo zapomina, że nauczanie logiki tylko wtedy może być skuteczne, gdy łączy się z zadaniami i ćwiczeniami, i że niepodobna uczyć należycie psychologii, nie posługując się eksperymentami. I rzecz dziwna, że nie wie lub nie pamięta o tem jeden z najbardziej znanych projektów nowej szkoły średniej, przywiązujący słusznie tak wielką wagę do ćwiczeń i zajęć praktycznych w szkole i zaznaczający na każdym kroku, że nauka szkolna, nie posługująca się temi środkami dydaktycznymi, chybiam zupełnie celu nietylko pod względem dydaktycznym

2, 2525/68

lecz także pod względem pedagogicznym, zabijając wszelkie zainteresowanie, podkopując gruntowność, rozwijając natomiast powierzchowność i płytkość.

A przecież propedeutika filozoficzna zasługuje na to, by jej uczono pod każdym względem porządnie. Jest ona bowiem jednym z najbardziej doniosłych przedmiotów w planie szkoły średniej. A ta jej doniosłość polega na następujących momentach:

I. Zetknięcie się młodzieży z propedeutyką filozoficzną ma dla jej rozwoju umysłowego znaczenie podobne, jakie miało zjawienie się w dziejach ludzkości filozofii dla rozwoju umysłowego całej ludzkości: jest to chwila rodzącej się naukowej samowiedzy, chwila zwrotu od świata zmysłowego, na którym dotąd myśl badawcza przeważnie się skupiała, ku własnemu duchowi i temu, co on działa i stwarza. Zwrot ten przygotowuje się oczywiście już poprzednio, ale tutaj nabiera charakteru w całej pełni świadomego i systematycznego.

II. Tem samem uświadamia propedeutika filozoficzna młodzieży pewne nader doniosłe pod względem teoretycznym i praktycznym zagadnienia i uczy ją zagadnienia te należyte ujmować. Spotykał się z niemi uczeń szkoły średniej już na niższych stopniach nauki i w zakresie innych przedmiotów — n. p. z zagadnieniem stosunku myśli do mowy w nauce języków, z zagadnieniem istnienia świata zewnętrznego w fizyce, z zagadnieniem wpływu różnorodnych motywów na postępowanie ludzkie przy lekturze i analizie dzieł literackich i w nauce historii — ale działał się to przygodnie. Teraz dowiaduje się o tem, jak należy te i tym podobne zagadnienia formułować i w jaki sposób próbowano je metodycznie rozwiązywać.

III. Zarówno dzięki tym zbiegającym się w nauce propedeutyki zagadnieniom, dotąd po różnych przedmiotach rozproszonym i tylko przygodnie omawianym, jak też dzięki temu, że propedeutika filozoficzna prawi uczniowi o formach, w których porusza się wszelkie badanie naukowe i o prawach, które kierują wszelką czynnością psychiczną człowieka, pozwala odpowiednio prowadzona nauka tego przedmiotu dokonać w umysłach uczniów, blizkich ukończenia szkoły średniej, prawdziwej koncentracji całej poprzedniej nauki szkolnej, ujmując wszystko, czego się nauczyli i czego się dowiedzieli, z punktu widzenia kategorii i kryteriów logicznych i w oświeceniu psychiki ludzkiej, tego ostatecznego źródła zarówno wszelkich nauk humanistycznych i przyrodniczych jak też wszelkich dzieł literatury i wszelkich w historii zapisanych działań ludzkich.

IV. Ukazując młodzieży filozoficzne wobec wszelkich wytworów ducha ludzkiego i jego spraw stanowisko, propedeutika filozoficzna wdraża ją zarazem w krytyczny sposób myślenia, chroniąc ją tem samem zarówno od ciasnego dogmatyzmu jak od destrukcyjnego sceptyzmu. Rzecz nie tylko dla zajęć naukowych lecz i dla życia praktycznego ogromnej wagi, gdyż tylko dzięki krytycyzmowi potrafi człowiek zabezpieczyć się przed zbytnią pewnością siebie i przed lekceważeniem zdania cudzego a zarazem zachować właściwy środek pomiędzy wybujałą uczuciowością i niepłodną oschłością.

V. Z krytycyzmem idzie ręka w rękę ścisłość w rozumowaniu. Zapewnie wiele ludzi rozumuje ściśle, choć się nigdy logiki nie uczyli i chociaż nie dowiadywali się z psychologii o źródłach i przyczynach błędów i pomyłek w myśleniu. Ale kto się logiki i psychologii uczył, ten *ceteris paribus* większą na te błędy i pomyłki posiada wrażliwość. I czyż fakt, że ludzie umieją mówić swym językiem ojczystym, służył kiedykolwiek za poważny argument przeciw potrzebie nauki gramatyki tego języka? Więc i propedeutyka filozoficzna nie jest rzeczą zbyteczną, gdy chodzi o wyrabianie ścisłości w rozumowaniu, owszem jest jednym z najskuteczniejszych ku temu środków. A ścisłość rozumowania nie tylko filozofowi i uczonemu jest potrzebna. Nie może się i życie praktyczne obejść bez „ducha ścisłości“, o którym się Hume wyraża w sposób następujący: „... w każdej sztuce i w każdym zawodzie, nawet w takich, które najbliższy mają związek z życiem lub działaniem, duch ścisłości... zbliża ludzi do doskonałości i czyni ich przydatniejszymi do spraw społeczeństwa... Filozoficzny sposób myślenia... rozszerza się stopniowo na całe społeczeństwo i użycza podobnej poprawności każdej sztuce i każdemu zawodowi. Polityk nabędzie większej ostrożności i subtelności w rozdzielaniu i równoważeniu władzy, prawnik w swem rozumowaniu więcej metody i lepszych zasad, wódz większej stałości w przestrzeganiu karności i większej przezorności w swych planach i operacjach. Trwałość nowożytnych rządów w porównaniu z starożytnymi oraz ścisłość nowożytnej filozofii wzrastały i prawdopodobnie wzrastać będą nadal w odpowiednim do siebie stosunku“. (Badania dotyczące rozumu ludzkiego, przekład polski J. Łukasiewicza i K. Twardowskiego, II. wyd. Lwów, 1919. § 9).

VI. W końcu — biorąc pod uwagę, że szkoła średnia jest szkołą ogólnie kształcącą — nie wolno zapominać, że propedeutyka filozoficzna zapoznaje ucznia z całym szeregiem pojęć, których znajomość jest człowiekowi ogólnie wykształconemu niezbędna. Albowiem tylko systematyczna, choć elementarna, nauka logiki i psychologii może dokładnie wyjaśnić, co znaczy definicya albo dowód, sprzeczność i przeciwieństwo, dedukcyja i indukcyja, hipoteza i teoria, wyobrażenie i pojęcie, pamięć i uwaga, kojarzenie, instynkt, namiętność, pobudka, wola itd. itd.

Wobec tych wszystkich momentów, uwydatniających jasno doniosłość propedeutyki filozoficznej jako przedmiotu nauki w szkole średniej, na prawdę dziwnym się musi wydać fakt, że w projektach i pomysłach, tyczących się nowej organizacyi polskiej szkoły średniej, doniosłość ta tak rzadko bywa doceniana. Często się za to spotkać można ze zdaniem, że nauka propedeutyki filozoficznej nie daje żadnych rezultatów, że godziny na ten przedmiot przeznaczone są stracone.

Niestety bywa tak istotnie. Ale to nie wina przedmiotu. Winę ponosi tu szereg okoliczności innych. Po pierwsze brak dostatecznej ilości kwalifikowanych nauczycieli tego przedmiotu, wskutek czego uczą propedeutyki w szkole

średniej nauczyciele, nie posiadający odpowiedniego przygotowania naukowego. Uczą jej poloniści i historycy, fizycy i matematycy, przyrodnicy i filologowie klasyczni, jednym słowem uczy jej, kto chce i kto się przez dyrektora da do tego uprosić, ale rzadko uczy jej ten, kto się na niej rozumie. Taki stan rzeczy nie byłby cierpiany w żadnym innym przedmiocie. W propedeutyce filozoficznej to uchodzi — dlaczego, zobaczymy poniżej. Po drugie niema odpowiednich podręczników, — o czym mówiłem obszerniej w uwagach p. t. „O potrzebach polskiej filozofii“ (Nauka Polska. Jej potrzeby, organizacja i rozwój. Rocznik Kasy pomocy dla osób pracujących na polu naukowym im. Dra J. Mianowskiego. Tom I. Warszawa 1918, str. 453—486). Po trzecie — gdyby nawet uczyli tylko kwalifikowani nauczyciele i gdyby istniały nawet doskonałe podręczniki, nauka propedeutyki filozoficznej nie mogłaby prosperować właśnie wskutek za małej ilości przeznaczonych dla niej godzin. Czegoż może najlepszy nauczyciel, posługując się najlepszym podręcznikiem, nauczyć z zakresu propedeutyki filozoficznej, jeżeli przy naszym, uświęconem tyłu wolnemi od nauki dniami, lenistwie szkolnem rozporządza dla logiki jedną godziną tygodniowo w klasie siódmej a dla nauki psychologii dwiema godzinami w klasie ósmej, w której systematyczna nauka kończy się właściwie — i to najpóźniej — z terminem pisemnego egzaminu dojrzałości, t. j. w maju?

Nie można się tedy dziwić utyskiwaniom na niepłodność nauczania propedeutyki filozoficznej w szkole średniej. Ale nie można też pozostawić nadal obecnego stanu rzeczy bez zmiany. I można go zmienić. Lecz na to potrzeba prócz energii także dobrej woli.

Otóż tej dobrej woli w wielu wypadkach brak. Brak jej właśnie u tych, którym brak zrozumienia dla doniosłości propedeutyki filozoficznej jako przedmiotu nauki szkolnej. Znają oni ten przedmiot przeważnie z własnego doświadczenia, nabytego w czasach, gdy sami zasiadali na ławie szkolnej i gdy uczył go ich w sposób nudny, suchy, werbalny, zadając z książki ciężkiej i często niezrozumiałej ustępy „stąd — dotąd“ nauczyciel, nie posiadający ani doktoratu filozoficznego ani egzaminu nauczycielskiego, lecz dopiero przygotowujący się do tego egzaminu bynajmniej nie z filozofii lecz n. p. z historii lub chemii. W świetle więc tych wspomnień swoich ferują — w najlepszej wierze — wyrok potępienia na propedeutykę filozoficzną, chociaż, gdyby się byli jej naprawdę uczyli i znali warunki należytego uzasadnienia sądów, wiedzieliby, że brak im racjonalnej podstawy do ich twierdzeń. A ten brak zrozumienia doniosłości propedeutycznego wykształcenia filozoficznego, które dać winna szkoła średnia, łączy się często z lekceważeniem wykształcenia filozoficznego wogóle i z lekceważeniem samej filozofii. Objaw ten spotkać można często u przedstawicieli nauk przyrodniczych w najszerszem tego słowa znaczeniu. Olbrzymi rozwój nauk przyrodniczych sprawił, że niektórzy przedstawiciele tych nauk z góry spoglądają na wszystkie inne nauki — prócz matematyki — i że w najlepszym razie uznają tylko tę filozofię, którą — zwykle po dyletancku — sami tworzą.

Rzecz zastanowienia godna, że przedstawiciele filozofii i nauk humanistycznych, nawet filologii klasycznej, bez zastrzeżeń uznają doniosłość nauk przyrodniczych i wykształcenia przyrodniczego, gdy tymczasem odwrotnie rzadko tak bywa. Czy nie tkwi w tem dowód, że jednostronne wykształcenie przyrodnicze prowadzi łatwo do zasklepienia i zacieśnienia widnokrzęgu umysłowego? Bądź jak bądź, dziwić się nie można, że w projektach i pomysłach, dotyczących się szkolnictwa średniego a pochodzących od przedstawicieli nauk przyrodniczych, propedeutyka filozoficzna nie zajmuje miejsca, które się jej słusznie należy.

Ten z braku zrozumienia pochodzący brak dobrej woli w odnoszeniu się do propedeutyki filozoficznej nie wyklucza nadziei, że z czasem ustąpi. Argumentacja i przekonywanie, a w warunkach wyjątkowo sprzyjających także doświadczenie mogą z biegiem czasu wykazać, że ujemne poglądy na doniosłość tego przedmiotu w nauce szkolnej i na wartość samej tej nauki nie są należyście uzasadnione. Kto więc nie przyznaje propedeutyce filozoficznej w szkole średniej należnego jej miejsca dlatego, ponieważ nie rozumie jej doniosłości, ten może z czasem da się nawrócić. Gorzej, znacznie gorzej z tymi, którzy propedeutyce filozoficznej w szkole średniej nie przyznają należnego jej miejsca dlatego, ponieważ właśnie rozumieją jej doniosłość. Tutaj spotykamy się już nietylko z brakiem dobrej woli, lecz wprost z wolą złą w stosunku do propedeutyki filozoficznej. Cechuje ona wszelakiego rodzaju obskurantyzm, któremu niepożądany jest krytycyzm i który wskutek tego zwalcza — jawnie lub skrycie — wszystko, co wdraża młodzież do samodzielnego i ścisłego myślenia. Więc podkopuje także naukę propedeutyki filozoficznej, używając niekiedy ciekawych do tego sposobów. Nie mogąc jej ze szkoły usunąć, potrafił dokonać przynajmniej tyle, że n. p. Rada szkolna krajowa w b. zaborze austriackim nie rozpisywała wcale — z wyjątkiem bardzo krótkiego okresu za wiceprezidentury Dra E. Płażka — konkursów na nauczycieli tego przedmiotu. Tym sposobem sama władza szkolna dawała niejako do zrozumienia, że szkole średniej nie trzeba wcale kwalifikowanych nauczycieli propedeutyki filozoficznej, co oczywiście nietylko nie mogło zachęcać młodzieży akademickiej do zyskiwania kwalifikacji nauczycielskiej z tego przedmiotu, lecz owszem, musiało w niej wyrobić przekonanie, że kandydaci stanu nauczycielskiego, kwalifikowani do udzielania tego przedmiotu, mniej mają widoków uzyskania posady w szkole aniżeli kandydaci kwalifikowani do udzielania jakiegokolwiek innego przedmiotu. A wskutek stworzonego w ten sposób sztucznie braku kwalifikowanych nauczycieli propedeutyki filozoficznej powierzano „z konieczności“ nauczanie tego przedmiotu siłom niekwalifikowanym, a to tem chętniej, że niekwalifikowany nauczyciel propedeutyki mniej jest niebezpiecznym przeciwnikiem obskurantyzmu od kwalifikowanego, albowiem na ogół mniej jest w walce z obskurantyzmem zainteresowany a przedewszystkiem mniej do tej walki przygotowany.

Istnieje tedy poważne niebezpieczeństwo, że dzisiaj w chwili budowy nowej szkoły średniej obskurantyzm, utrzymawszy środkami w rodzaju przytoczonego naukę propedeutyki filozoficznej na niesłychanie niskim poziomie, powoła się m. i. właśnie na ten niski jej poziom i na jej niewydatność, aby pokusić się o zupełne wyrugowanie tego przedmiotu ze szkoły średniej. Pośpieszą tym atakom na pomoc czynniki, których nie można posądzać o złą w tej mierze wolę, ale które grzeszą brakiem zrozumienia doniosłości sprawy i wskutek tego brakiem dobrej woli w odniesieniu do propedeutyki filozoficznej. A gdy raz propedeutyka filozoficzna zostanie ze szkoły usunięta, niełatwo będzie ponownie ją wprowadzić.

Pierwszy krok ku jej usunięciu uczyniono wtedy, gdy zredukowano liczbę przeznaczonych dla niej godzin z czterech tygodniowo — licząc obie klasy najwyższe szkoły średniej razem — na trzy godziny tygodniowo. W niektórych projektach i pomysłach nowych planów te trzy godziny doznają dalszej redukcji do dwóch. Więc niebezpieczeństwo jest groźne. A nie chodzi tu, jak starałem się wykazać, o rzecz obojętną lub małej wagi. Propedeutyka filozoficzna, która ma wyrabiać wrażliwość i sumiennność logiczną a zarazem wdrażać do samodzielnego zastanawiania się nad własnym życiem psychicznym, posiada tem samem niezmierną doniosłość nie tylko pod względem dydaktycznym, lecz także pod względem wychowawczym a przeto i społecznym. Będąc systematycznym ujęciem i pogłębieniem wszystkich czynników, które uczą młodzież w szkole średniej samodzielnie i krytycznie myśleć, dostarcza pokoleniom, do których należy przyszłość, jednej z najsilniejszych broni w walce z obskurantyzmem i jednej z najpotężniejszych dźwigni umysłowego postępu. Więc nie ścieśniać, lecz rozszerzać należy zakres nauki propedeutyki filozoficznej w szkole średniej; trzeba przeznaczyć na nią w obu najwyższych klasach tej szkoły po trzy godziny tygodniowo, aby był czas na ćwiczenia i na dyskusye, aby nauka psychologii mogła się posługiwać eksperymentami, aby jednym słowem uczniom dana była możliwość zżycia się z tym pod wielu względami dla nich zupełnie nowym przedmiotem nauki szkolnej.

Tylko wtedy bowiem, gdy nauka propedeutyki filozoficznej będzie traktowana poważnie, gdy będą jej udzielali nauczyciele przejęci duchem filozoficznym i posiadający odpowiednie wykształcenie fachowe, gdy nauczyciele ci będą mieli dość czasu, aby bodaj cząstkę tego ducha tchnąć w swoich uczniów, nauka propedeutyki filozoficznej potrafi spełnić swe niezmiernie ważne zadanie i przyczynić się do wykształcenia licznego zastępu prawdziwie świątłych obywateli!

a

SPRAWOZDANIA.

Błachowski Stefan. Nastawienia i spostrzeżenia. (Stydium psychologiczne). Wydawnictwo polskiego Towarzystwa filozoficznego we Lwowie. Tom IX. Lwów, 1917, str. 93.

We wstępie charakteryzuje autor dwa przeciwne sobie kierunki współczesnej psychologii, mianowicie kierunek funkcyjny (Husserl, Lipps) i sensualistyczny (Titchener, Ziehen) i podaje próbę ich pogodzenia, przyjmując poniekąd zasady kierunku funkcyjnego.

Po tych uwagach wstępnych przystępuje do psychologicznej analizy spostrzegania. U osobnika spostrzegającego stwierdzić można pewien stan psychiczny, który autor nazywa nastawieniem (po niem. Einstellung). Tym wyrazem, zaczerpniętym, jak się zdaje, z optyki, gdzie się mówi np. o nastawieniu mikroskopu na coś, posługują się współcześni psychologowie często, jednak niejednolicie, oznaczając nim bądź to 1) przebiegi i dyspozycje fizjologiczne, jak to czynią np. Müller i Schumann, mówiąc o nastawieniu motorycznym, podobnie J. v. Kries i inni — bądź też 2) przebiegi i dyspozycje psychiczne, jak to czyni np. Betz, nazywając tak reakcje psychiczne na pewne doznania. Nastawienie przy spostrzeganiu ma odmienne od innych znaczenie. Jest to stan psychiczny, natury nieodróżnicowanej, pierwotnej, nie dający się bliżej opisać, czem się głównie różni od poczuć (Bewusstseinslage Marbe'go), wykazujący zawsze jakąś kierunkowość, która jest główną jego cechą. Do istoty spostrzegania należy bowiem jakiś przedmiot, w najobszerniejszym tego słowa znaczeniu. Spostrzegając, spostrzegamy zawsze coś, jakiś przedmiot. Przedmioty spostrzegania można podzielić na fizyczne, t. j. umiejscowione w przestrzeni i czasie, poza człowiekiem, dane naocznie, namacalnie i stanowiące bezpośrednią rzeczywistość — i na psychiczne, któremi są jedynie osobiste doznania spostrzegającego. Zależnie od tego, jakiego rodzaju jest przedmiot spostrzegania, możemy odróżnić dwa rodzaje nastawień:

b

1) nastawienia introspekcyjne (psychologiczne, wewnętrzne) i 2) nastawienia naiwne (ekstrospekcyjne, zewnętrzne). Nastawienie naiwne oznacza skierowanie się do przedmiotów fizycznych, nastawienie psychologiczne do przedmiotów psychicznych. Czemu się te nastawienia różnią od siebie, tego nie można opisać; scharakteryzowanie ich ze względu na przedmiot nie jest psychologiczne, odróżniający je zaś poniekąd pewien pierwiastek natury wolicjonalnej, pewien wysiłek, zjawiający się, gdy z nastawienia naiwnego, w jakim się stale znajdujemy, przechodzimy do nastawienia introspekcyjnego, nie występuje stale. A jednak różnią się one od siebie tak oczywiście, jak się różni barwa czerwona od żółtej. Nastawienia mają swą stronę aktualną i dyspozycyjną, przy czem dyspozycja do nastawień naiwnych jest bardzo silna, do nastawień zaś introspekcyjnych słaba; ma to ważne znaczenia biologiczne.

Analiza spostrzegania dokonana z uwzględnieniem nastawień daje odmienne od „tradycyjnych“, jak się autor wyraża, wyniki. Przy spostrzeganiu w nastawieniu naiwnym dane nam są bezpośrednio tylko rzeczywiste przedmioty i więcej nic. Wiemy wprawdzie, że to my spostrzegamy, że istnieje w nas wyobrażenie spostrzegawcze, ale ta wiedza jest zdobyta refleksją, analizą pojęcia spostrzegania. By powstał przedmiot nastawienia naiwnego muszą złączyć się trzy elementy, mianowicie: 1) wrażenia, 2) reprodukowane wyobrażenia i 3) pojęcia. (Elementy pod 2) i 3) można nazwać doświadczeniowemi). Taki stan rzeczy wskazują przykłady, jakich kilka z dziedziny patologii i z życia autor przytacza. Elementy wrażeniowe i wyobrażeniowe mogą pochodzić ze sfery różnych zmysłów i kombinować się ze sobą (kompilacje i assymilacje Wundt'a). Co się zaś tyczy spostrzegania w nastawieniu introspekcyjnym, przedmioty jego są identyczne z treścią spostrzegania. Odróżnianie bowiem przedmiotów psychicznych od treści spostrzegania opiera się jedynie na nieistniejącej analogii ze spostrzeganiem w nastawieniu naiwnym. W przedmiotach

a

nastawienia introspekcyjnego niema żadnych elementów doświadczeniowych; są jedynie elementy wrażeniowe. Elementy wrażeniowe są zatem podstawą spostrzegania w obu nastawieniach. W nastawieniu introspekcyjnym dane są bezpośrednio jako wrażenia; w naiwnym zaś dane są pośrednio jako własności przedmiotów. Istnieją wypadki, w których granice obu nastawień pozornie się zacierają, mianowicie, gdy spostrzegamy niejako w obliczu przedmiotów fizycznych przebiegi psychiczne, wywołane przez te przedmioty. Lecz wtedy, znajdujemy się w nastawieniu introspekcyjnym, tylko że spostrzegane zjawiska psychiczne są równocześnie treścią spostrzegania i dzięki swej intencjonalności wskazują przedmioty fizyczne.

W zakończeniu pracy zajmuje się autor genezą tych nastawień, przyczem dyspozycję do nastawienia naiwnego zalicza do dyspozycji pierwotnych czyli filogenetycznych, gdyż istnieje ona już u dzieci; dyspozycję zaś do nastawienia introspekcyjnego do dyspozycji wtórnych czyli ontogenetycznych. Z punktu widzenia hipotezy rozwojowej są aktualizacje nastawienia naiwnego zjawiskami szczątkowymi.

Mieczysław Kreutz (Lwów).

Le Bon Gustave Dr. La vie des Vêrités. Paris. Flammarion. Str. 277.

Autor, znany z wielu prac z zakresu fizyki (*L'Évolution de la matière, L'Évolution des forces*) i socjologii („*Psychologia rozwoju narodów*“, „*Psychologia tłumów*“) jest w swych poglądach socjologicznych przedstawicielem t. zw. kierunku psychologicznego, według którego rozwój i przeobrażenie się społeczeństw zależy głównie od czynników natury psychicznej, więc od duchowego charakteru rasy, jej wierzeń i przeświadczeń, idei kierowniczych i t. d. Praca w nagłówku wymieniona należy właśnie do tych prac psycho-socjologicznych i jest tylko nowym zastosowaniem i rozwinięciem zasad, wygłoszonych w dziełach dawniejszych tegoż autora, głównie w pracy „*Les Opinions et les Croyances*“. Pragnie ona przedstawić historię wierzeń

b

i przekonań ludzkości jako głównych czynników, od których zależy działalność i życie każdego narodu.

Stosownie do przyjętej przez siebie skali prawd, mianowicie mistycznych, afektywno-kollektywnych i rozumowych, dzieli autor pracę na trzy części, a więc historię wierzeń religijnych (przekonań mistycznych), przekonań moralnych (afektywnych i kolektywnych) i w końcu przekonań naukowych i filozoficznych. W ewolucji przekonań moralnych stara się autor wykazać odrębność genezy uczuć moralnych, indywidualnych i uczuć moralnych kolektywnych. W części trzeciej zaznacza autor upadek dawnej filozofii spekulatywnej i zastąpienie jej przez uogólnienie i syntezy rezultatów nauk szczegółowych.

Praca na ogół mało zawiera w sobie myśli zasadniczo nowych i jest pisana raczej w duchu popularnym niż ściśle naukowym; jako dzieło jednak, przedstawiające w szeroko zakreślonej syntezie historię wierzeń i przekonań, które kierowały ludźmi od zamierzchłych początków ich dziejów, aż do chwili obecnej, budzi żywe zainteresowanie.

Dr. Zygmunt Zawirski (Lwów).

PRZEGLĄD CZASOPISM.

I.

Przeгляд filozoficzny. XXI. 1. 2. (1918—1919).

Władysław Tatarkiewicz: Pojęcie szczęścia a wymagania prawidłowej terminologii. Str. 1—18. — *Adam Cygielstreich*: O powstawaniu koncepcji. Str. 19—49. — *Ignacy Halpern*: Historia filozofii u nas. (Przeszłość, stan obecny i potrzeby). Str. 50—64. — *Ignacy Halpern*: Rzekoma i prawdziwa klasyfikacja wiedzy d'Alemberta. Str. 65—97. — *Ignacy Halpern*: † Jerzy Simmel. Str. 98—99.

Przeгляд filozoficzny. XXI. 3. 4. (1918—1919).

Dr. Tadeusz Czeżowski: Imiona i zdania. Str. 101—109. — *Dr. Tadeusz Czeżowski*: O zdaniach bez treści. Str. 110—120. — *Stanisław Zaremba*: Z powodu artykułu p. Kazimierza Kuratowskiego „O definicyi wielkości“. Str. 121—127. — *Kazimierz Kuratowski*: Odpowiedź na artykuł prof. Zaremby. Str. 128—132. — *Stanisław Zaremba*: Odpowiedź na wywody p. Kuratowskiego. Str. 132. — *J. Kodisowa*: Ernest Mach. Str. 133—172. — *S. Rudniański*: Nowe źródła do biografii de la Mettrie'go. Str. 173—186.

II.

Scientia. Rok X. Tom XIX.

Gino Loria: L'infinito e l'infinitesimo secondo i matematici moderni anteriori al secolo XVIII. Str. 1—18. — *Hugo de Vries*: L'évolution des des êtres organisés par sauts brusques. Str. 28—44. — *G. Milhaud*: Le double aspect de l'oeuvre scientifique de Descartes. Str. 348—367. — *Salvatore Pincherle*: Il calcolo della probabilità e l'intuizione. Str. 417—426.

Scientia. Rok X. Tom XX.

Antonio Favaro: La condanna di Galileo e le sue conseguenze per il progresso degli studi. Str. 1—11. — *A. Lalande*: Les rapports de la logique et de la psychologie. Str. 23—35. — *Eugenio Rignano*: Il ragionamento „intenzionale“. Str. 182—202; 274—306. — *Antonino Anile*: Il cervello dell'uomo preistorico. Str. 360—368. — *W. Bechterew*: La localisation des psycho-réflexes dans l'écorce cérébrale. Str. 444—457.

III.

Mind. New Series. Nr. 97—100.

Archibald A. Bowman: Kants view of metaphysics. Str. 1—24. — *W. R. Boyce Gibson*: „The foundations of character“. Str. 25—41. — *Philip E. B. Jourdain*: The flying arrow: an anachronism. Str. 42—55. — *P. S. Burrell*: The plot of Plato's Republic. Str. 56—82; 145—176; 329—364. — *Chas. A. Mercier*: The universal and the a fortiori. Str. 83—93. — *Bernard Bosanquet*: Causality and implication. Str. 94—100. — *Alfred Sidgwick*: The indetermination of meanings. Str. 101—102. — *A. Johnston*: The influence of mathematical conceptions on Berkeley's philosophy. Str. 177—192. — *J. C. Gregory*: Dreams as psychical explosions. Str. 193—205. — *Henry Rutgers Marshall*: Retentiveness and dreams. Str. 206—222. — *J. E. Turner*: The nature and geometry of space. Str. 223—228. — *J. S. Mackenzie*: Laws of thought. Str. 289—307. — *Prof. J. B. Laird*: Berkeley's realism. Str. 308—328. — *Hugh A. Reyburn*: The ego-centric predicament. Str. 365—374. — *Prof. L. M. Lopatin*: The philosophy of Vladimir Soloviev. Str. 425—460. — *Archibald A. Bowman*: Kants phenomenalism in its relation to subsequent metaphysics. Str. 461—489. — *L. M. Passano*: Being and becoming. Str. 490—505. — *C. Delisle Burns*: William of Ockham on continuity. Str. 506—512. — *F. C. S. Schiller*: The argument a fortiori. Str. 513—517. — *Alfred Sidgwick*: The a fortiori argument. Str. 518—521. — *C. D. Broad*: The nature and geometry of space. Str. 522—524.

IV.

Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik. 160.

R. Falckenberg: Zu Rudolf Euckens siebzigstem Geburtstag. Str. 1—6. — *Dr. O. Braun*: Der Idealismus bei Hartmann und Eucken. Str.

6—15. — *H. Leser*: Das religiöse Wahrheitsproblem im Lichte der deutschen Mystik. Str. 15—71. — *H. Schwarz*: Euckens Lehre von den Stufen der Wirklichkeit. Str. 71—93. — *H. Siebeck*: Über das Grundproblem der Ethik. Str. 94—110. — *F. Pelikan*: W. Windelband. Str. 111—112. — *J. Volkelt*: Gedanken über intuitive Gewissheit. Str. 127—150. — *Dr. Th. Haering jun.*: Kulturwissenschaftliche und naturwissenschaftliche Methode. Eine Besinnung auf das beiden Gemeinsame an der Hand der Methode Euckens. Str. 151—185. — *W. Schmied-Kowarzik*: Der Begriff des Gefühls bei Eucken. Str. 185—190. — *Dr. H. Lehmann*: Religionsbegriff und Religionsideal. Eine methodologische Verwertung der Euckenschen Unterscheidung universaler und charakteristischer Religion. Str. 190—207. — *Dr. H. Pudor*: Ökonomie und Idealismus der Arbeit. Str. 208—240. — *Prof. Dr. Vl. Dvorniković*: W. Windelbands Einfluss unter den Südslaven. Str. 240—241.

Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik. 161.

J. Volkelt: Die Selbstgewissheit des Bewusstseins. Ein Beitrag zur vorlogischen Erkenntnistheorie. Str. 1—21; 137—160. — *Dr. G. Kallen*: Die Geschichtsphilosophie M. Deutingers (dok.). Str. 21—41. — *E. Becher*: Zur Kritik des parallelistisch-spiritualistischen Monismus. Str. 42—68. — *Dr. N. Losskij (üb. v. J. Strauch)*: Die Unsterblichkeit der Seele als erkenntnistheoretisches Problem. Str. 68—82. — *P. Petersen*: IV. Bericht über psychologische Literatur. Das Jahr 1915. Str. 83—115. — *R. Herberich*: Über Wert- und Geltens-Wirklichkeit. Zusätze zu H. Rickerts „Der Gegenstand der Erkenntnis“. Str. 160—172. — *M. Heidegger*: Der Zeitbegriff in der Geschichtswissenschaft. Str. 173—188. — *Dr. E. A. Oppermann*: Das Zuständige im Willen, unter Berücksichtigung von Achs „Willensakt und Temperament“. Str. 189—209. — *H. Reichenbach*: Der Begriff der Wahrscheinlichkeit für die mathematische Darstellung der Wirklichkeit. Str. 209—239. — *Dr. W. Schmied-Kowarzik*: Sammelbericht über das ästhetische Schrifttum der Jahre 1913 und 1914. Str. 240—249.

Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik. 162.

Paul Sichel: Die Umwandlung des Substanzbegriffs in Leibniz' Philosophie des Lebens. Str. 1—21. — *Hugo Lehmann*: Neue Einblicke in die Entstehungsgeschichte der Leibnizschen Philosophie. Str. 22—34. — *Karl Groos*: Der Begriff der Substanz und die Trägervorstellung. Str. 34—53. — *Arnold Ruge*: Wilhelm Windelband. Str. 54—71; 188—221. — *Hero Moeller*: Die Lauterberger Weltanschauungswoche. Str. 72—97. — *Hans Reichenbach*: Der Begriff der Wahrscheinlichkeit für die mathematische Darstellung der Wirklichkeit. Str. 98—112; 222—239. — *Artur Buchenau*: Eine Geltungstheorie auf kritischer Grundlage. Str. 112—120. — *Jul. K. von Kösslin*: Das transzendente Gefühl. Str.

a

129—156. — *Anathol Aall*: Gibt es irgend eine andere Wirklichkeit als die mechanische? Str. 156—169. — *Josef Müller*: Martin Deutinger. Str. 169—187. — *O. Jessel*: Sammelbericht über naturphilosophische Schriften des Jahres 1915. Str. 239—249.

V.

Archiv für systematische Philosophie. XXII. I. 2.

Dr. Edwin Waibel: Metaphysische Grundlagen des Pragmatismus und dessen Erkenntnistheorie. Str. 1—30. — *M. Kagan*: Versuch einer systematischen Beurteilung der Religiosität in Kriegszeit. Str. 31—54. — *Dr. Ernst Barthel*: Der astronomische Relativismus und sein Gegenstück. Str. 54—78. — *Victor Schlegel*: Beiträge zu einer Wirklichkeitslehre. Mein Körper und Ich. Das Denken der Tiere. Str. 79—90. — *Hermann Cohn*: Versuch eines logischen Beweises für die Existenz eines Schöpfers des Weltalls. Str. 91—94. — *Dr. Alfred Wolff*: Ueber Einheit und Fortschritt des Menschengeschlechtes im Weltkrieg 1914/16. Str. 103—117. — *Dr. Friedrich Böden*: Das Gewissen. Str. 118—132. — *Dr. O. Netter*: Das Problem der Rechtswissenschaft. Str. 133—147. — *K. F. Endriss*: Ueber eine „ungewöhnliche“ Denkform. Str. 148—155. — *Otto Kröger*: Ueber das Wesen des moralischen Gewissens. Str. 156—169. — *Dr. Ernst Barthel*: Die Dimensionen der Zeit. Str. 170—181. — *Dr. Ernst Barthel*: Philosophie des menschlichen Körpers. Str. 182—186. — *M. Horten*: Ein Hauptproblem der islamischen Philosophie. Str. 187—190.

VI.

Kantstudien XXI.

H. Vaihinger: Die Philosophie des Als Ob und das Kantische System gegenüber einem Erneuerer des Atheismusstreites. Str. 1—25. — *Fritz Medicus*: Die Freiheit und die gegenständliche Welt. Str. 26—41. — *Arthur Liebert*: Zur Psychologie der Metaphysik. Str. 42—54. — *Bruno Bauch*: Praktische Philosophie und praktisches Leben. Str. 55—65. — *Carl Siegel*: Lenau's „Faust“ und sein Verhältnis zur Philosophie. Str. 66—92. — *Max Frischeisen-Köhler*: Philosophie und Dichtung. Str. 93—130. — *Bruno Bauch*: Vom Begriff der Nation. Str. 139—162. — *Paul F. Linke*: Das Recht der Phänomenologie. Eine Auseinandersetzung mit Th. Elsenhans. Str. 163—221. — *Jonas Cohn*: Relativität und Idealismus. Str. 222—269. — *Adalbert Fogarasi*: Das Prinzip der Ergänzung in der Geschichtslöge. Str. 270—293. — *H. Heimsoeth*: Leibniz' Weltanschauung als Ursprung seiner Gedankenwelt. Str. 365—395. — *Johannes Volkelt*: Das Absolute im Wahrheitsbegriff. Str. 396—419. — *E. v. Aster*: Kants handschriftlicher Nachlass. Str. 420—428. — *Arthur Liebert*: Zu Wilhelm Diltheys Gesammelten Schriften. Str. 429—437.

b

VII.

Logos. VI.

Ernst Troeltsch: Das Ethos der Propheten. Str. 1—28. — *Georg Simmel*: Der Fragmentcharakter des Lebens. Aus den Vorstudien zu einer Metaphysik. Str. 29—40. — *Fritz Münch*: Von Sinn der Tat. Eine „Subjektstheoretische“ Analyse. Str. 41—57. — *Georg Mehlis*: Der religiöse Mensch und das religiöse Genie. Str. 58—75. — *August Kober*: Zur philosophischen Voraussetzung der Literaturwissenschaft. Str. 76—92. — *Georg Simmel*: Vorformen der Idee. Aus den Studien zu einer Metaphysik. Str. 103—141. — *Richard Hamann*: Das Wesen der Monumentalkunst. Str. 142—160. — *Georg Misch*: Der internationale Zusammenhang in den philosophischen Bewegungen des 19. Jahrhunderts. Str. 161—172. — *G. Mehlis*: Das ästhetische Problem der Ferne. Str. 173—184. — *Viktor Freiherr von Weizsäcker*: Kritischer und spekulativer Naturbegriff. Str. 185—209. — *Otto von Giercke*: Recht und Sittlichkeit. Str. 211—264. — *Ernst Troeltsch*: Die alte Kirche. Eine kulturphilosophische Studie. Str. 264—314.

VIII.

Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Philosophie und Soziologie. XL.

G. Wernick: Der Begriff des physikalischen Körpers nach Mach. III. Str. 1—32. — *A. Prandtl*: Über Teleologie des Geistes und über Teleologie überhaupt. I. u. II. Str. 33—63; 99—123. — *O. v. d. Pfordten*: Der Erkenntniswert der Mathematik. III. Str. 64—77. — *H. Lehmann*: Das Prinzip der Christlichkeit und die Geschichte. Str. 124—140. — *C. Siegel*: Friedrich Jodl, Versuch einer genetischen Darstellung seiner Philosophie. Str. 141—160. — *F. Müller-Lyer*: Zur Soziologie des Bevölkerungswesens. Str. 187—196. — *O. v. d. Pfordten*: Vom vitalen Weltbild. Str. 197—229. — *M. Schlick*: Idealität des Raumes, Introjektion und psychophysisches Problem. Str. 230—254. — *W. Metzger*: Geschichtsphilosophie und Soziologie. Str. 279—292. — *W. Moog*: Kants völkerpsychologische Beobachtungen über die Charaktere der europäischen Nationen. Str. 293—299. — *R. Werner-Schulte*: Schleiermachers Monologen in ihrem Verhältnis zu Kants Ethik. Str. 300—320. — *P. Barth*: Zu Leibniz' 200 Todestage. Str. 321—348. — *D. H. Kerler*: Bergsons Bildertheorie und das Problem des Verhältnisses zwischen Leib und Seele. Str. 349—362.

IX.

Philosophisches Jahrbuch der Görres-Gesellschaft. XXIX.

Dr. Joseph Koch: Die Erkenntnislehre Herman Schells. Str. 1—35. — *Dr. Josef Becker*: Zur Begriffsbestimmung der Lust. Str. 36—50. — *P. Parthenius Minges*: Zur Unterscheidung zwischen Wesenheit und Dasein in den Geschöpfen.

a

Str. 51—62. — *Franz Muszyński*: Rob. Earl of Lytton als Typus eines Melancholikers. Str. 63—70. — *Prof. Dr. C. Gutberlet*: Rudolph Eucken. Str. 113—137. — *Dr. Peter Geuter*: Ein Beitrag zur Theorie der Farbenempfindungen. Str. 138—169. — *J. Gotthardt*: Der letzte Grund der Wahrheit. Str. 170—192; 370—382. — *Prof. Dr. Hahn*: Bolzano und seine Auffassung von der Unsterblichkeit. Str. 193—201. — *Dr. Benedikt Elbern*: Die pythagoreischen Erziehungs- und Lebensvorschriften im Verhältnis zu ägyptischen Sitten und Ideen. Str. 233—249. — *P. Parthenius Minges*: Zur Textgeschichte der sogenannten Logica Nova der Scholastiker. Str. 250—263. — *Prof. Dr. R. Stölzle*: Windelbands Stellung zu den Gottesbeweisen. Str. 264—278. — *Prof. Dr. Martin Grabmann*: Der kritische Realismus Oswald Külpes und der Standpunkt der aristotelisch-scholastischen Philosophie. Str. 333—369. — *Dr. H. Kralewski*: Leibniz' Lehre von der prästabilierten Harmonie in ihrem Verhältnis zur Freiheit des Willens. Str. 383—419.

X.

Archiv für Rechts- und Wirtschaftsphilosophie.
X.

Viktor Cathrein, S. J.: Die Grundlagen des Völkerrechts. Str. 1—14. — *Prof. Dr. August Hegler*: Die Systematik der Vermögensdelikte. Str. 26—40; 151—160. — *Josef Kohler*: Sozial- und Individualgedanken im Rechtserwerb. Str. 56—62. — *Rotering*: Der Bettel als antisoziale Erscheinung. Str. 62—80. — *Josef Kohler*: Die Eleaten und das Vedanta. Str. 125—140. — *Prof. Dr. Franz Leonhard*: Zukünftige und gegenwärtige Rechte. Str. 140—151. — *Prof. Dr. J. W. Hedemann*: Gedanken über Gerechtigkeit. Str. 160—178; 297—308. — *Dr. K. Klee*: Erfolgs- oder Willensstrafe? Str. 184—195; 314—324. — *Josef Kohler*: Die spanischen Naturrechtslehrer des 16. und 17. Jahrhunderts. Str. 235—263. — *Dr. Fritz Affolter*: Die Rechtselemente. Str. 263—272. *Dr. Hugo Lehmann*: Das Denken der Kulturgeschichte. Str. 275—297. — *Josef Kohler*: Eigentum und Normgewalt. Str. 335—338. — *Viktor Cathrein, S. J.*: Hat Papst Gregor VII. den Staat für ein Werk des Teufels und der Sünde erklärt? Str. 340—349. — *Erich Warschauer*: Versuch einer Rechtsenergetik. Str. 352—366. — *Dr. Ernst Weigelin*: Legalität und Moralität. Str. 367—376.

XI.

Zeitschrift für Psychologie. LXXIV.

Otto Leoser: Über Linien- und Flächenvergleichung. Ein Beitrag zur Lehre vom Augenmass. Str. 1—127. — *Erich Becher*: Gefühlsbegriff und Lust-Unlustelemente. Str. 128—154. — *Hans Henning*: Künstliche Geruchsfährte und Reaktionsstruktur der Ameise. Str. 161—202. — *Hans Henning*: Die Qualitätenreihe des Geschmacks. Str. 203—219. — *Otto Abraham*: Töne und Vokale der Mundhöhle. Str. 220—

b

231. — *Dr. C. M. Giessler*: Analyse des Schreckphänomenes. Str. 232—265. — *Hans Henning*: Der Geruch. II. Str. 305—434.

Zeitschrift für Psychologie. LXXV.

C. Stumpf: Apologie der Gefühlsempfindungen. Str. 1—38. — *C. Stumpf*: Verlust der Gefühlsempfindungen im Tongebiete (musikalische Anhedonie). Str. 39—53. — *G. Heymans*: In Sachen des psychischen Monismus. III. Str. 54—77. — *Julius Pikler*: Über verdoppelnde und vereinfachende Kinematographie und die kinematographische Natur des binokularen Sehens. Str. 145—176. — *Hans Henning*: Der Geruch. III. Str. 177—230. — *Prof. Dr. Goldscheider*: Über die physiologische Psychologie des Willensvorganges. Str. 273—329. — *C. Stumpf*: Binaurale Tonmischung. Mehrheitsschwelle und Mitteltonbildung. Str. 330—350.

Zeitschrift für Psychologie. LXXVI.

Hans Henning: Der Geruch. IV. Str. 1—127. — *Johann Baptist Rieffert*: Grundlegung einer psychogenetischen Theorie der Raumwahrnehmung. Str. 145—216. — *G. Heymans*: In Sachen des psychischen Monismus. IV. Str. 217—231. — *A. Pick*: Historische Notiz zur Empfindungslehre nebst Bemerkungen bezüglich ihrer Verwertung. Str. 232—246. — *Richard Hellmuth Goldschmidt*: Beobachtungen über exemplarische subjektive optische Phänomene. Str. 289—436.

XII.

Archiv für die gesammte Psychologie. XXXV.

W. Baade: Über psychologische Darstellungsexperimente. Str. 1—23. — *Dr. F. Boden*: Ethische Studien. Str. 24—74. — *O. Sterzinger*: Rhythmische Ausgeprägtheit und Gefälligkeit musikalischer Sukzessivintervalle. Str. 75—124. — *E. Becher*: Über physiologische und psychistische Gedächtnishypothesen. Str. 125—152. — *Dr. Krass*: Über neue Tasttäuschungen. Str. 153—154. — *O. Kutzner*: Kritische und experimentelle Beiträge zur Psychologie des Lesens mit besonderer Berücksichtigung des Problems der Gestaltqualität. Str. 157—251. — *S. Grundland*: Reaktionsversuche am Feder-Ergographen. Eine experimentelle Untersuchung. Str. 252—408. — *E. Achenbach*: Experimentalstudie über Abstraktion und Begriffsbildung. Str. 409—567.

XIII.

Česká Mysl. XV. 2.—4.

Dr. Em. Rádl: Věda abstraktní a věda reálná. Str. 113—130. — *J. Mikš*: Herzen. Str. 131—141. — *Frant. Krejčí*: Glosy k nynější filosofii u nás. Str. 142—158. — *Prof. Dr. Jos. Durčák*: Utvary básnicke. Str. 159—172. — *Dr. Fr. Čada*: Rozhledy noetické. IV. Str. 173—182. — *Dr. Edvard Beneš*: Mravní soustavy v soudobé francouzské filosofii. Str. 182—189. — *Frant. Krejčí*: Právo existence malého národa. — *F. Pelikán*: Fichte o problému svobody. — *Dr. Edv. Beneš*: Ke sporum o definici jevu sociálních.

a

Česká Mysl. XVI. 1.—4.
Frant. Drtina: Hus a lidstvo. Str. 1—8. — **Ferdinand Pelikán:** Fichte o problému svobody. II. Str. 9—44. — **Dr. Em. Rádl:** Věda abstraktní a věda reálná. Str. 45—68. — **Dr. Karel Zítko:** Myšlenky i vývoji krásna. Str. 69—75. — **Rudolf Dvořák:** Slavný básník a myslitel arabský XI. stol. Abulalá. Str. 97—128. — **Otokar Zich:** Hodnocení estetické a umělecké. Str. 129—165. — **Dr. Vladimír Hoppe:** Problémy přírodní filosofie. Str. 166—177. — **František Čáda:** Rozhledy psychologické. Str. 178—200.

ZAPISKI BIBLIOGRAFICZNE.

a) Prace polskie.

Tatarkiewicz Władysław. O nauce polskiej. — Wieś i Dwór, Warszawa, 1916. (Także w odbitce, str. 20).

Wiże Kazimierz Filip. Wykłady filozoficzne, II. (Logika a nauka. Etyka a cywilizacja. Estetyka a sztuka). Poznań, M. Niemierkiewicz, 1917, str. 95. (Wykłady poznańskie, 2.).

Pyzowski Adam Ks. Katalog informacyjny dla maturzystów. Cz. I. Religia, filozofia, nauki społeczne. Warszawa, Księg. „Kroniki Rodzinnej”, 1917, str. 62. M. 075.

Wrzosek Adam. O potrzebie filozoficznego wykształcenia dla lekarzy. — Przegląd lekarski LVII. (1918) 43.

Wołowicz Leopold Dr. Pitagoreizm dawniej a dziś. — Przegląd Powszechny, Kraków, grudzień 1917, str. 708—723.

Birkenmajer Aleksander Dr. Przyczynki do historii filozofii średniowiecznej. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXII. 10. str. 15—16; XXIII. 9. str. 8—9.

Halpern Ignacy. Historia filozofii u nas. (Przeszłość, stan obecny i potrzeby). — Przegląd filozoficzny, Warszawa, XXI. (1918—1919). 1. 2. str. 50—64.

Michalski Konstanty Ks. Tomizm w Polsce na przełomie XV. i XVI. wieku. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie, XI. 2. str. 6—11.

Michalski Konstanty Ks. Podręczniki do nauki filozofii w Polsce u przełomu między XV. a XVI. wiekiem. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności w Krakowie, XXI. 3. str. 13—14.

Życzyński Henryk Dr. Badania nad historią estetyki i teorii literatury w Polsce. I. Estetyka Pamiętnika Warszawskiego. (1815—1822). — Pamiętnik Literacki, Lwów, XVI. 1. 2. str. 1—25.

Cieszkowski A. Dwa listy Augusta Cieszkowskiego do T. Lenartowicza. W setną drugą rocznicę urodzin filozofa do druku podał Dr. Stanisław Pigoń. — Kurjer lwowski, 1916, nr. 455.

b

Cieszkowski August hr. Trzy listy nieznanne: Gen. Fr. Morawskiego, Aug. hr. Cieszkowskiego i J. I. Kraszewskiego dotyczące początków Pozn. Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydał J. Kostrzewski. — Pamiętnik Literacki, Lwów, XV. 3. 4. str. 347—351.

Libelt K. Z niewydanej korespondencji Karola Libelta, wydał J. Kostrzewski. — Kurjer Poznański, 1916, nr. 38.

Słowacki Juliusz. „Ułamków filozoficznych”. — Zdrój, Poznań, październik, 1918. str. 29.

Halpern Ignacy. Rzekoma i prawdziwa klasyfikacja wiedzy d'Alemberta. — Przegląd filozoficzny, Warszawa, XXI. (1918—1919). 1. 2. str. 65—97.

Horodyski Władysław. Filozofia Lamberta w stosunku do rozwoju poglądów Kanta oraz do Bakona. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXI. 9. str. 21—33.

Wspomnienie pośmiertne o ś. p. Bronisławie Bandrowskim. — Muzeum, Lwów, XXX. 2. str. 127—128.

C. Władysław Biegański, jako filozof. — Przegląd lekarski, Kraków, LVI. 7. (17. lutego 1917). str. 59—60.

L. J. B. Dr. Ś. p. Dr. Władysław Biegański. — Muzeum, Lwów, XXXII. str. 130.

C. Władysław Biegański. — Przegląd lekarski, Kraków, LVI. 5. (3. lutego 1917). str. 37.

Sokołowski. Ś. p. Władysław Biegański. — Medycyna i Kronika lekarska, 1917, nr. 7.

Ś. p. Władysław Biegański. — Nowiny lekarskie, 1917, nr. 1.

Michalski Konstanty Ks. Jan Buridanus i jego wpływ na filozofię scholastyczną w Polsce. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXI. 10. str. 25—34.

Harassek Stefan Dr. Zależność Gołuchowskiego od Chalybäusa. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXII. 10. str. 20.

jk. August Cieszkowski (1814—1914). — Kurjer lwowski, 1914, nr. 430. 435.

jk. W setną rocznicę urodzin Augusta Cieszkowskiego. — Kurjer lwowski, 1914, nr. 428.

Teslar J. A. Apokalipsa w listach Z. Krasieńskiego do A. Cieszkowskiego. — Przegląd Powszechny, III, str. 299 nn.

P. A. X. Prof. Chrzanowski o Cieszkowskim. — Miesięcznik katechetyczny i wychowawczy, 1917, str. 100—103; 127—131.

Maclejowski J. Wiek oświecenia we Francji. Voltaire. Diderot. Rousseau Montesquieu. Warszawa, Arct, str. 71. M. 065. (Książki dla wszystkich, 611.).

Miaskowski Kazimierz Ks. Dwa listy do Erasma z Rotterdamu (Józefa Tektandra i Marcina Dąbrowskiego). — Pamiętnik literacki, Lwów, XIII. 3. 4. str. 71—120.

Kot Stanisław. Andrzej Frycz z Modrzewia. Życie i działalność. Sprawozdania z czyn-

a

ności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXIII. 7. str. 5—7.

Grabowski Tadeusz. Ze studyów nad Andrzejem Fryczem z Modrzewia. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXIII. 5. str. 4—5.

Gołuchowski zob. Chalybäus.

Radoń Stanisław K. Ernest Haeckel. Z życia i dzieł. — Wolna Myśl, Chicago, kwiecień 1914, III. 17, str. 65—91.

Horodyski Władysław Dr. Kantyzm Hoene-Wrońskiego. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXI. 3. str. 13—19.

Czygar. Hoene-Wroński. Jego ideologia Słowiańszczyzny. — Słowo Polskie, Lwów, 1914, nr. 589; 1915, nr. 3. 7. 12. 14. 20.

Wicherkiewiczowa Marya. Rodzina Józefa Hoene-Wrońskiego w Poznaniu. — Literatura i sztuka, dod. do Dziennika Poznańskiego, 1914, nr. 29. str. 453—456.

Rostworowski Karol Hubert. Kant a problem religijny. — Światłocienie, Kraków, I. 1. marzec 1919, str. 8—12. (C. d. n.).

Harassek Stefan. Kant w Polsce 1800—1830. — Sprawozdania z posiedzeń i czynności Akad. Umiej. w Krakowie, XX. 8. str. 43—51.

Kant zob. Bakon i Hoene-Wroński.

Peliński Stanisław. Z zagadnień metafizyki Krasińskiego. — Przewodnik naukowy i literacki, Lwów, listopad, grudzień 1918, str. 976—997; 1084—1106.

Lambert zob. Bakon.

Elzenberg Henryk. Podstawy metafizyki Leibniza. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXI. 9. str. 17—21.

Celichowski Z. Rodowód Leibniza (sic!). — Dziennik Poznański, 1916, nr. 266.

Wykład o Libelcie. (Kazimierza Dreasa). — Kuryer Poznański, 1916, nr. 38.

Sobeski Michał. Metafizyka Libelta. — Kuryer Poznański, 1916, nr. 46, 48.

Rubczyński Witold Prof. Łowiczanka i Rozmowy pretendentów do nieśmiertelności, jako zabytek platonizującego naturalizmu. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXII. 4. str. 12—14.

Smolarski Mieczysław. W sprawie wpływów estetycznych na recenzję Jagiellonidy A. Mickiewicza. — Pamiętnik literacki, Lwów, XV. 1. 2. str. 86—89.

Maciejowski J. Odrodzenie. Montaigne. Warszawa, Rzepecki, 1918, str. 179. M. 1:50. (Zarysy literatury powszechnej, II.).

Montesquieu zob. Diderot.

Rubczyński W. Stanowisko filozoficzne X. Stefana Pawlickiego. Kraków, nakł. autora, 1918, str. 16. (Odb. z „Roku Polskiego“).

Jaworski Franciszek. Filozof [Petrycy] i jego teściowa. W dziele p. t. O szarym Lwowie. Lwów, 1917, str. 15—25.

Plato zob. Łowiczanka.

Rousseau zob. Diderot.

b

Kozłowski W. M. Sienkiewicz jako psycholog. — Kuryer Warszawski, 1916, nr. 340.

Halpern Ignacy. † Jerzy Simmel. — Przegląd filozoficzny, Warszawa, XXI. (1918—1919). 1. 2. str. 98—99.

Kramszyk Zygmunt. Poglądy Słowackiego na ewolucję przyrody i „Genezis z Ducha“. — Krytyka, 1914, II. str. 33—46.

Jaroszyński Franciszek. Terminologia psychologiczna Jana Śniadeckiego. — Przewodnik naukowy i literacki, 1916, str. 961—974; 1057—1071; 1153—1172.

Ś. p. Wiktor Strusiński. — Tygodnik Ilustrowany, Warszawa, 1914, nr. 48.

Horodyski Władysław Dr. Wydawnictwo materiałów rękopiśmiennych Trentowskiego i materiałów do jego życia i twórczości. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXII. 10. str. 19—20.

Studnicka S. Zasadnicza idea Chowanny jako pedagogiki „narodowej“. — Muzeum, Lwów, XXXIII. 1. str. 13—24.

Albiński Maryan Wł. Trentowski a przyszłość wychowania i szkolnictwa polskiego. — Dziennik Poznański, 1916, nr. 139, dod. I.

Voltaire zob. Diderot.

Birkenmajer Aleksander. Studya nad Witełonem. Część I. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXIII. 9. str. 7—8.

Rydel Lucyan. Jerzy Żuławski. — Ilustrowany Tygodnik Polski, 1915, str. 64—65.

Jerzy Żuławski. — Kuryer lwowski, 1915, nr. 252.

Jerzy Żuławski. — Gazeta wieczorna, Lwów, 1915, nr. 2393.

Jerzy Żuławski. — Wiek Nowy, Lwów, 1915, nr. 4239.

Pogrzeb Jerzego Żuławskiego. — Kuryer lwowski, 1915, nr. 257.

Radoń Stanisław K. U podstaw światopoglądu. — Wolna Myśl, Chicago, styczeń-luty 1914, III. 14. 15. str. 8—20.

Wolski Wacław. O poznaniu a priori. Według odczytu wygłoszonego w Polskim Tow. filozoficznym we Lwowie dnia 22. czerwca 1918. Lwów, nakładem autora. Główny skład w Księgarni Gubrynowicza i Syna, 1918, str. 37.

Kozłowski W. M. Podstawy logiki czyli zasady nauk. Wykład systematyczny dla szkół wyższych i średnich oraz dla samouctwa. Warszawa, Arct, 1917, str. 380. Rb. 1:20.

Kozłowski W. M. Krótki zarys logiki z elementami ideografii logicznej. Warszawa, M. Arct, 1918, str. VIII. 79. M. 3.

Wolski Wacław. O podstawach myślowych logistyki. Według odczytu wygłoszonego w Polskim Towarzystwie Filozoficznym we Lwowie, dn. 9. marca 1918. Lwów, nakładem autora. Skł. gł. w księg. Gubrynowicza i Schmidta, 1918, str. 37.

a

Czeżowski Tadeusz. Teoria klas. Lwów, Tow. dla popierania nauki polskiej. 1918, str. 43. (Odbitka z Archiwum naukowego. Dział I. Tom IX. Zeszyt 2).

Zaremba Stanisław. Wstęp do analizy. Cz. I. Pojęcie dowodu matematycznego oraz inne wiadomości pomocnicze. Warszawa, z zapomogi Kasy im. Mianowskiego. M. 1'50.

Turowski St. Dr. Psychologia eksperymentalna w szkole. — Muzeum, Lwów, XXXI. str. 380—398.

Chodecki Władysław Dr. Higiena pracy umysłowej. — Lwów, Macierz Polska, 1917, str. 22.

Oraczewski Czesław Ks. Jak się uczyć. Metodyka pracy umysłowej. Wyd. 2. Warszawa.

Cybulski Nap. Układ nerwowy jako regulator naszych czynności. — Rok Polski, Kraków, październik 1918.

Portych Teodor Ks. Fizyczne tłumaczenie prawa Webera i Fechnera. Wyd. drugie. Włocławek, 1917, str. 19. M. 2'25.

Herman E. Przyczynok do poznania mimiki twarzy schizofreników. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXIII. 4. str. 19—20.

Korwin W. Fizjonomia i charakter. Warszawa, 1917, str. 54. M. 1.

Błachowski Stefan Dr. O pamięci, jej istocie i kształceniu. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, IV. 1. 2. str. 1—21.

Fischerówna Anna. Kilka spostrzeżeń o ćwiczeniu pamięci i deklamacji choralnej. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, IV. 1. 2. str. 73—77.

Radecki Wacław Dr. Psychologia myślenia. Warszawa, E. Wende i Ska, 1919, str. 88.

Błachowski Stefan Dr. Kilka uwag o badaniach inteligencji w Polsce. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, V. 1. 2. str. 1—14.

Cygielstrejch Adam. O powstawaniu koncepcji. — Przegląd filozoficzny, Warszawa, XXI. (1918—1919). 1. 2. str. 19—49.

Falski Maryan. Z psychologii czytania. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXII. 6. str. 18.

Borowiecki Stefan Dr. Metoda psychoanalityczna Freuda i jej kryteria. — Przegląd lekarski, Kraków, LIII. 31, 1. sierpnia 1914, str. 494—497; 32, 8. sierpnia 1914, str. 502—506.

Kłęsk Adolf Dr. Podmiotowe wrażenia amputowanych. — Przegląd lekarski, Kraków, LV. 13. (1. października 1916), str. 251—252.

Kłęsk Adolf Dr. Człowiek oburęczny — zadania przyszłości. Wykład wygłoszony w Uniw. Jagiell. Kraków, 1915.

b

Wołowicz Leopold Dr. Problem lewostronności. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, V. 3. 4. str. 295—303.

Patkowski Aleks. Umysłowość i artyzm Henryka Sienkiewicza. Sandomierz, 1917.

Rychliński. Parę uwag w sprawie t. zw. rozszczepienia psychicznego. — Gazeta lekarska, 1916, nr. 13.

Siwiński. Spostrzeżenia nad zachowaniem wrażeń, wywołanych przez silny uraz psychiczny u umysłowo chorych. — Gazeta lekarska, 1916, nr. 13.

Wołowicz Leopold Dr. O instytucjach poświęconych badaniu nad młodzieżą w Niemczech. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, VI. 1. 2. 3. str. 23—36.

Kretz J. Dr. Zagadnienie psychologii zbiorowej w szkole. — Ruch pedagogiczny, styczeń-luty, 1919, str. 7—21.

Ordrzywolski Maryan Dr. Rola fantazy w duchowym rozwoju dziecka. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, IV. 3. 4. str. 289—315.

Ordrzywolski M. Dr. Typy uwagi u młodzieży szkolnej. — Muzeum, Lwów, XXXII. 1. 2. str. 5—28.

Bykowski Jaxa Ludwik Dr. Urywki z badań doświadczalnych nad młodzieżą szkolną. — Szkoła, Lwów, styczeń-luty 1918.

Bykowski Ludwik Jaxa Dr. Gmina szkolna im. Jędrzeja Śniadeckiego w gimnazjum VIII. we Lwowie. Lwów, nakł. Tow. naucz. szkół wyższych. (Dodatek do „Muzeum“ Nr. 12.). 1918. Str. 94.

Chmielakówna Stefania. Poczucie sprawiedliwości u dzieci. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, V. 3. 4. str. 396—407.

Saloni Juliusz. Metoda, cel i znaczenie pedagogiki eksperymentalnej. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, V. 1. 2. str. 58—65.

Ordrzywolski M. Dr. Cel i granice eksperymentu w pedagogice. — Muzeum, Lwów, XXXII. 3. 4. str. 118—130; 5. str. 185—189.

Gustowiczówna Aleksandra. System wychowawczy Dr. Maryi Montessori. — Czasopismo pedagogiczne, Lwów, VI. 1. 2. 3. str. 176—212.

Skwarcz Maksymilian. Dusza roślinna. — Życie, Poznań, IV. 6. str. 89—92.

Grabowski Tadeusz. Teoria poezji od wieków średnich do epoki romantyzmu w Polsce. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności, XXI. 7. str. 27—30.

Grabowski Jan. Estetyka w sprzeczności. — Tygodnik Ilustrowany, Warszawa, 1914, nr. 18.

Nauka i moralność. — Wolna Myśl, Chicago, marzec, kwiecień 1914, III. 16, str. 33—36, 17, str. 92—93.

Stamm Edward. Pesymizm i optymizm, studium nad podstawami etyki czynnej rezygnacji.

a

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXI. 5. str. 25—27.

Oraczewski Czesław Ks. Rozwój charakteru. Wyd. trzecie. Warszawa, 1918, str. VIII. 192. 16. M. 9.

Tatarkiewicz Władysław. Pojęcie szczęścia a wymagania prawidłowej terminologii. — Przegląd filozoficzny, Warszawa, XXI. (1918—1919). 1. 2. str. 1—18.

Witwicki Władysław Dr. Uwagi o solidarności. — Muzeum, Lwów, XXXII. 3. 4. str. 105—109.

Niemojewski Andrzej. Etyka Tamuldu. Odczyt wygłoszony dnia 3. i 10. października 1917 w Warszawie w sali Stowarzyszenia Techników. Warszawa, nakł. autora, 1917; 2. wyd. 1919, str. 31. M. 1.

Nusbaum Henryk Dr. Prostytucja ze stanowiska etyki społecznej. Warszawa, Hoesick, 1917, str. 16. M. 0-50. (Odczyty, 7.).

Balasits A. Polityka. prawo, etyka. — Rok Polski, Kraków, luty, czerwiec, lipiec-sierpień, wrzesień, październik 1917.

Benni Artur. O istocie państwa. — Ekonomista, Warszawa, 1917, IV. (Także w odtbitce, str. 56. M. 2.).

Makowski Julian. Istota i zadanie państwa współczesnego. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1917, str. 24. M. 1-50.

Bystron Jan Stanisław Dr. Rozwój problemu socyologicznego w nauce polskiej. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności, XXI. 7. str. 30—36.

Cybulski Napoleon. Psychofizjologiczne podstawy przewrotów społecznych. — Rok Polski, Kraków, marzec 1919, str. 110—137.

Szczępański Aleksander. Przedmiot i zakres nauki społecznej o gospodarstwie (wnioski ekonomiczne z nowszych teorii socyologicznych polskich). Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XX. 9. str. 12—16.

Brzeski Tadeusz Dr. O granicach ekonomii społecznej. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XX. 9. str. 17—20.

Rybarski Roman Dr. Idea gospodarstwa narodowego. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXIII. 1. str. 21—25.

Taylor Edward. Statyka i dynamika w teorii ekonomii. Sprawozdania z czynności i posiedzeń Akad. Umiej. w Krakowie, XXIII. 6. str. 14—21.

Peretiatkiewicz Antoni Dr. Wojna a idea prawa. — Przegląd prawa i administracji, XLII. 11. 12. str. 468—487. (Także w odtbitce, K. 1-40).

Pietrzycki Antoni Dr. Okresowość życia naszego i jego dni krytyczne w świetle zjawisk przyrody ożywionej i martwej. Tarnów, nakł. autora, 1918, str. 36. K. 3.

b

Szumowski Władysław. O przedmiocie studyów lekarskich pod nazwą „historia i filozofia medycyny“. — Gazeta lekarska, 1919, nr. 11. (Także w odtbitce, str. 12.).

Szmiągowski Jan Ks. Wiara i moralność. (Wykład apologetyczny). Warszawa-Lublin-Lódź, Gebethner i Wolff, 1917.

Bobrowska Stanisława. Jak powstały religie? — Wolna Myśl, Chicago, marzec 1914, III. 16. str. 57—62. (C. d.).

Kurejusz A. O istocie zjawisk religijnych. — Wolna Myśl, Chicago, styczeń-luty 1919, III. 14. 15. str. 1—7.

Ujejski J. Geniusz religijny. — Rok Polski, Kraków, październik 1918.

Habdank F. Dr. Z tajemnych dziedzin ducha. Spostrzeżenia i uwagi. Warszawa, 1917, str. 31. M. 2.

Zgliński Daniel. Dekadencja nienawiści polskiej. Zarys psychodziejowy. Warszawa, 1918, str. 20. M. 1.

Smoluchowski M. Kobiety w naukach ścisłych. — Rok Polski, Kraków, grudzień, 1917.

b) Przekłady na język polski.

Baha Abbas Abdul. Ewangelia pokoju i miłości dla czasów naszych. Z ang. na niemiecki przełożył W. Herrigel. Z niemieckiego na polski Związek śląskich spirytystów. Łąki, 1915, str. 96. M. 2.

Couturat Lud. Algebra logiki. Z francuskiego przełożył Br. Knastor pod redakcją prof. J. Łukasiewicza. Warszawa, Wydawnictwo Koła matem.-fizycznego słuchaczy Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa, 1918, str. 112. M. 5.

Descartes. Rozprawa o metodzie dobrego powodowania swoim rozumem i szukania prawdy w naukach. Przełożył Boy. Kraków, skł. gł. Gebethner i Ska, 1918, str. 78. (Biblioteka Boya. t. 45.).

Forel August Dr. med. Zagadnienia seksualne w świetle nauk przyrodniczych, psychologii, higieny i socjologii. Przekład Dra Stanisława Aderta. Wydanie nowe, znacznie zmienione. Lwów, Tom I. II., księg. Akademicka. Warszawa, E. Wende i Ska. New York, Polish Book Imp. Co., 1917, str. 181. 168. K. 20. (Kultura i Sztuka).

Hartmann Fr. Dr. Niektóre tajemne wiadomości z koła tybetańskich mistrzów. Przekład z niemieckiego J. T. A., poprawiony przez Dra E. Polańczyka. Kijów, 1917, str. 115. M. 2-90.

James William. Doświadczenia religijne. Z oryginału angielskiego przełożył i przedmową zaopatrzył Jan Hempel. Przekład sprawdził Dr. med. Rafał Radziwiłłowicz. Warszawa, z zapomogi Kasy im. Mianowskiego, skł. główny w księgarni Gebethnera i Wolffa, 1918, str. XII. VI. 490. Mk. 12.

a

b

Kant Emanuel. Prolegomena do wszelkiej przyszłej metafizyki, która będzie mogła wystąpić jako nauka. Z oryginału przełożył oraz wstępem i przypisami opatrzył Benedykt Bornstein. Warszawa, z zapomogi Kasy im. Mianowskiego, skł. gł. w księg. Gebethnera i Wolffa, 1918, str. XX. 167. M. 7-50.

Machiavelli Mikołaj. Książę (Il principe). Przełożył z włoskiego i przedmową opatrzył Wincenty Rzymowski. Warszawa, Hoesick, 1917, str. XVI. 96. M. 3-50.

Montesquieu. Listy perskie. Przełożył Boy. Kraków, 1918, str. VI. 405.

Moore G. E. Zasady etyki. Z oryginału angielskiego Principia ethica przełożył Dr. Cz. Znamierowski. Warszawa, Arct, 1919, str. XXIV. 226. M. 11.

Platon. Fajdros. Przełożył, wstępem, objaśnieniami i ilustracyami opatrzył Wł. Witwicki. Lwów, Książnica Polska, 1918, str. 189. K. 14.

Rousseau Jan Jakób. Umowa społeczna. Przełożył i objaśnił Dr. A. Peretiatkowicz, Kraków, Wyd. Instytutu ekonom. w Krakowie, skł. gł. Gebethner i Ska, 1918, str. 97.

c) *Prace w jęz. obcych.*

Hastings James and others. Encyclopedia of religion and ethics. Vol. 7. Hymns-Liberty. T. & T. Clark, 1915, str. 932.

Varisco Bernardino. I massimi problemi. 2. ed. Milano-Lodi, soc. ed. Milanese, 1914, str. X. 331. L. 5.

Schwyder Otto Dr. Welt u. Wirken. Versuch einer Grundlegung der Philosophie. Zürich, Orell Füssli, 1916, str. 429. M. 9.

Carus Paul. La filosofia come scienza. Genova, Formiggini, 1914, str. 53.

Mignone Costanzo. Cenni di una filosofia senza problemi. Piacenza, L. Rinfreschi di A., 1914, str. 75. L. 1-50.

Papini Giov. Crepuscolo dei filosofi. 2. ed. riveduta. Firenze, Lacerba, 1914, str. XI. 200. L. 2-50.

Riehl A. Der Beruf der Philosophie in der Gegenwart. — Internationale Monatsschrift, lipiec, 1914.

Kuntze Fr. Die Bedeutung der Philosophie im Zusammenhange einer deutschen Nationalkultur. — Protestantische Monatshefte, XVIII. 11. 12. XIX. 1.—3.

Orano P. Neutralità filosofica. — Bilychnis, 3. 12.

Parenti Patrio. La filosofia e le scienze morali: nota critica. Pontassieve, 1914, str. 79. L. 2.

Larsson H. Filosofien och politiken. Stockholm, 1915, str. 187. Kr. 2-75.

Kall J. C. Filosofi og religion. Kjöbenhavn, 1915, str. 160. Kr. 3.

Rankin H. W. Philosophy and the problem of revelation. — The Princeton Theological Review, 13. 3.

Carlini Armando. Avviamento allo studio della filosofia, seguito da una piccola guida bibliografica per i giovani studiosi della filosofia e pedagogia. Catania, F. Battiato, 1914, str. 116. L. 1.

Cosentini Fr. dott. Elementi di filosofia per le scuole secondarie. (Psicologia; logica e gnosologia; etica). Torino, Paravia, 1914, str. III. 338. L. 3.

Macfarlane C. W. The place of philosophy and economics in the curriculum of a modern university; read in part as the Founders' Day Address, Lehigh University, October 4th 1913. Philadelphia, Lippincott, 1913, str. 48.

Prehn. Pädagogik und philosophische Propädeutik im Lehrplan der Frauenschule. — Das Lyzeum, 2. 4.

Lorentz P. Angewandte Philosophie im deutschen Unterricht der Prima. — Pädagogisches Archiv, 56. 6.

Thilly Fk. A history of philosophy. New York, Holt, 1914, str. XV. 612.

Oldenberg H. Die Lehre der Upanishaden und die Anfänge des Buddhismus. Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht, 1915. M. 9.

Radhakrishnan S. The Vedanta philosophy and the doctrine of Maya. — International Journal of ethics, lipiec, 1914.

Nath Tagore Abanindro. Philosophy of the Sadanga or the six limbs of Indian painting. — Ostasiatische Zeitschrift, 3. 3.

Prajna Paramita, die Vollkommenheit der Erkenntnis. Nach indischen, tibetischen und chinesischen Quellen von M. Walleser. Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht. Leipzig, J. C. Hinrichs, 1915. M. 6-60.

Worsley A. A synopsis of Persian systems of philosophy. 1915, str. II. 35.

Chiapelli A. L' Oriente e le origini della filosofia greca. — Atene e Roma, wrzesień—październik, 1914.

Benn W. Alf. The Greek philosophers. 2d. ed., corrected and partly rewritten. New York, Dutton, 1914, str. 619.

Burnet John. Greek philosophy. Part I. Thales to Plato. Macmillan, 1914, str. 370. 10 s.

Thomson J. A. K. The Greek tradition. Essays in the reconstruction of the ancient thought. Allen & Unwin, 1915, str. XI. 248.

Lenz Fr. Rassewertung in der hellenischen Philosophie. (Schluss). — Archiv für Rassen- und Gesellschaftsbiologie, 10. 6.

Hoffmann E. Die Entwicklung des Weltproblems in der vorsokratischen Philosophie. — Neue Jahrbücher für Pädagogik, XVII. 34. 8.

Nestle W. Thukydes und die Sophistik. — Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Literatur, 17. Jahrg., 33, 10.

Rudberg G. Peripatetica. I. — Eranos, 14, 1.

Wels K. H. Opitz und die stoische Philosophie. — Euphorion, 21, 2.

a

Kautzsch K. Die Philosophie des Alten Testaments. Tübingen, Mohr (Siebeck), 1915. M. 0-50.

Zanolli A. Συμπονία ἐκ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν ἀγίαν καὶ Θεόπνευστον νέαν γραφήν. — *Giornale della Società Asiatica Italiana*, 26. 2.

De Bruyne D. Un traité gnostique sur les trois récompenses. — *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde des Urchristentums*, 15. 3.

Duhem P. Le système du monde. Histoire des doctrines cosmologiques de Platon à Copernic. Tomes II et III. Paris, A. Hermann, 1914, 1915, str. 522. 550.

Gerje V. Filozofia historyi od Augustyna do Hegla. (Po rosyjsku). Moskwa, 1915, str. II. 267. Rb. 1-50.

Ueberweg Fr. Grundriss der Geschichte der Philosophie. 2. Teil: Die mittlere oder die patristische und scholastische Zeit. 10. Aufl. hg. von M. Baumgartner. Berlin, E. S. Mittler und Sohn, 1915.

Weymann C. Zu Grabmanns Geschichte der scholastischen Methode. — *Historisches Jahrbuch der Görres-Gesellschaft*, 35. 4.

Koperska Apolonia. Die Stellung der religiösen Orden zu den Profanwissenschaften im 12 u. 13. Jahrhundert. Freiburg, 1915, str. XVI. 211.

Ferrero Guglielmo. Between the old world and the new; a moral and philosophical contrast; tr. by A. Cecil Curtis. New York, Putnam, 1914, str. VII. 383.

Höfding Harald. Modern philosophers. Transl. by Alfred C. Mason. Macmillan, 1915. str. XII. 317.

Zanta Léontine. La renaissance du stoïcisme au XVI. siècle. Paris, Champion, 1914, str. II. 373.

Lefranc Abel. Grands écrivains français de la Renaissance. M. i. Le platonisme et la littérature en France. Paris, Champion, 1914, str. 420.

Merz J. Thdr. A history of European thought in the nineteenth century. V. 4. New York, Scribner, 1915, str. XII. 825.

Ueberweg Frdr. Grundriss der Geschichte der Philosophie. 4. Teil. Vom Beginn des 19. Jahrh. bis auf die Gegenwart. 11., m. e. Philosophen-Register verseh. Aufl. Neu bearb. u. hrsg. v. Priv.-Doz. Dr. Konst. Oesterreich. Berlin, E. S. Mittler u. Sohn, 1916, str. XVI. 910. M. 15.

Mondolfo R. La filosofia in Belgio. — *Rivista di filosofia*, VII. 1.

Aall A. Filosofien i Norden. — *Edda*, 1915. 4.

Aars Kr. B. R. Was dankt die skandinavische Philosophie der deutschen? — *Nord und Süd*, styczeń, 1915.

Dewey J. German philosophy and politics. New York, Holt, 1915, str. 134.

Molina Enrique. *Filosofia Americana*. Ensayos. Paris, Garnier, 1914, str. 299.

Riley Woodbridge. American thought; from Puritanism to pragmatism. New York, Holt, 1915, str. VII. 373.

b

Die christliche Weltanschauung. — Das neue Jahrhundert, VI. 25.

Chidley W. J. The answer or the world as joy. Sydney, Smith, 1915, str. 205.

Ruiz Diego. Die Welt ein Symbol. Bologna, 1914, str. 34.

Berdiajew M. Smysł twórczestwa. Opyt oprawdania człowieka. Moskwa, 1916, str. 350.

Allotta A. Dalla teoria dei modelli al panlogismo. — *Rivista di filosofia*, VI. 3.

Balfour Rt. Hon. A. J. Theism and humanism. Hodder & Stoughton, 1915, str. XV. 274.

Bernhard K. Der Begriff „Anormal“ und seine Verwendung. Beispiel einer relativistischen Begriffskritik. — *Zeitschrift für positivistische Philosophie*, 2. 2.

Ardigo R. La meteora mentale; Filosofia e positivismo. — *Rivista di filosofia*, lipiec-sierpień, 1914.

Ruckhaber E. Grundzüge einer antitranscendentalen Philosophie. — *Zeitschrift für positivistische Philosophie*, 2. 2.

Ahlberg A. Viljans frihet fran transcendental-filosofiens standpunkt. Stockholm, 1915, str. 99. Kr. 3.

Brownell W. C. Criticism. Scribner, 1914.

Langkammer Bronislaus Stanislaus. De relativismo. Dissertatio quam ad doctoris philosophiae gradum obtinendum in universitate Friburgi Helvetiorum conscripsit... Friburgi, 1915, str. 134.

Bréhier Emile. Ironie, scepticisme, agnosticisme. — *Revue du Mois*, sierpień, 1914.

Ward James. Naturalism and agnosticism. 4. ed. London, Black, 1915, str. XVI. 623.

Severi Fr. Prof. Razionalismo e spiritualismo. Padova, 1914, str. 39.

Driscoll John T. Rev. Pragmatism and the problem of the idea. New York, Longmans Green & Co., 1915, str. XXVII. 274.

Schwarz H. Deutscher Militarismus und Idealismus. — *Neue Jahrbücher für Pädagogik*, XVIII. 36. 4.

Garbowski T. La philosophie de l'homogénéisme. Bulletin international de l'Académie des sciences de Cracovie. Classe de philologie. Classe d'histoire et de philosophie. Nr. 5. 6. 7. mai, juin, juillet, 1914.

Ames Rev. E. Scribner. The higher individualism. Boston, Houghton Mifflin, 1915, str. 161.

Stacpoole H. de Vere. The new optimism. Lane, 1914, str. 142. 3s. 6d.

Burke T. comp. Contented mind; an anthology of optimism. Stokes, 1914.

Baldwin Ja. Mark. Genetic theory of reality. Putnam, 1915, str. XVII. 385.

Coffey Peter. Ontology; or, the theory of being; an introd. to general metaphysics. New York, Longmans, 1914, str. XII. 439.

Stuedel F. Einheit der Erkenntnis und Einheit des Seins. — *Protestantische Monatshefte*, 19. 3.

a

- Bradley Fs. Herb.** Essays on truth and reality. New York, Oxf. Univ., 1914, str. XVI. 480.
- Walter J. E.** Subject and object. West Newton, Pa., Johnston & Penney, 1915, str. 184.
- Russell Bertrand Arth. W.** Our knowledge of the external world as a field for the scientific method in philosophy. Chicago, Open Court, 1914, str. IX. 245.
- Philip Alexander.** Essays towards a theory of knowledge. London, Routledge, 1915, str. 126.
- Casalini Aless.** Studi filosofici sulla cognizione, le sue forme e funzioni. Roma, Loescher, Regenber, 1914, str. 285. L. 5.
- Ladd G. Trumbull.** What can I know? An inquiry into truth, its nature, the means of its attainment and its relations to practical life. Longmans, Green, 1914, str. VI. 311.
- Capron F. H.** Anatomy of truth. Meth. Bk., 1914.
- Redgrove H. Stanley.** The magic of experience. A contribution to the theory of knowledge. London, Dent, 1915, str. XI. 111.
- Carrel R.** La notion d'expérience. — Revue de théologie et de philosophie, listopad-grudzień, 1915.
- Stefanescu M.** Le dualisme logique. Essai sur l'importance de sa réalité pour le problème de la connaissance. Paris, 1915. Fr. 5.
- Tamburello G. Mons.** Saggio filosofico per l'anno 1914: l'oggettività della conoscenza. Palermo, 1914, str. 41.
- Vivante Lello.** La spontaneità del pensiero teoretico. Roma, Loescher, 1915, str. 46.
- Bergh van Eysinga H. W. P. E. van den.** De Wetenschap van hare waereldbeschouwing. Baarn, 1915, str. 131. Fl. 1.
- More L.** The limitations of science. New York, Holt, 1915, str. 268.
- Naville A.** Le procès de la science et la théorie des deux vérités. — Revue de théologie et de philosophie, wrzesień-październik, 1915.
- Kleinpeter M.** Das Kausalproblem — ein Scheinproblem. — Zeitschrift für positivistische Philosophie, 2. 3. 4.
- Robb Alfr. A.** A theory of time and space. Putnam, 1914.
- Walter J.** Nature and cognition of space and time. West, Newton, Penney, 1914.
- Scholz H.** Zur Philosophie des „Als-Ob“. — Deutsch-Evangelisch, lipiec, 1914.
- Silberstein L.** The theory of relativity. Macmillan, 1914, str. 304. 10 s.
- Ketzer E.** Dogmatik und Erkenntnistheorie. — Religion und Geisteskultur, 8. 3.
- Sturt H.** Principles of understanding: an introduction to logic from the standpoint of personal idealism. Cambridge, University Press, 1915, str. XIV. 299.
- Davies Arthur Ernst.** A text-book of logic. Columbus, Ohio, Adams, 1915, str. XXVIII. 601.
- Dinwiddie W.** Essentials of logic. New York, Neale Pub., 1914, str. 176.

b

- Pesch Rev. Tilmann.** Institutiones logicae et ontologicae, quas secundum principia St. Thomae Aquinatis ad usum scholasticum accommodavit P. R. T. Pars I. Introductio in philosophiam — Logica. Ed. altera, abbreviata, emendata, novis aucta a C. Frick, St. Louis, Herder, 1914, str. XXII. 683.
- Povarnin S. J.** Logika. (Po rosyjsku). Petrograd, 1915, str. XVI. 206. Rb. 1-50.
- Eusebiotti P.** Corso elementare di filosofia ad uso dei licei. Elementi di logica. Milano, Sandron, 1914.
- Shelton H. S.** The logic of thought and the logic of science. — The Quarterly Review, lipiec, 1914.
- Schmidkunz H.** Gegenstand, Begriff, Name. — Zeitschrift für Philosophie und Pädagogik, sierpień, 1914.
- Wirz W.** Zur Logik des Qualitätsbegriffs. — Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik, III. F. 49. 1.
- Gnesotto O.** Ancora del giudizio particolare. — Rivista di filosofia, lipiec-sierpień, 1914.
- Mally A.** Die neuere Syllogistik im Logikunterricht. — Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien, 65. 10.
- Ketcham Victor Alvin.** The theory and practice of argumentation and debate. New York, Macmillan, 1914, str. XVIII. 155.
- Driesch Hans.** Zur Lehre von der Induktion. Sitzungsberichte d. Heidelberger Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Jahrgang 1915. 11. Abh. str. 32. M. 1.
- Brun V.** Ueber Hypothesenbildung. — Archiv für Mathematik og Naturvidenskab, 34. 1.
- Dworetzky A.** Zum Unterschied zwischen Fiktion und Hypothese, zwischen naturwissenschaftlicher und historischer Begriffsbildung. — Zeitschrift für positivistische Philosophie, 2. 3. 4.
- Pfitzner.** Bemerkungen zu der Streitfrage: Ist die Statistik eine Methode oder eine Wissenschaft? — Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik, listopad, 1914.
- Schmidkunz H.** Logik und Gymnasialpädagogik. — Neue Jahrbücher für Pädagogik, XVIII. 36. 7.
- Ehrling S.** Grammatik och logik. — Sprak och Stil, XIV. 2.-4.
- Russell B.** Mysticism and Logic. — The Hibbert Journal, XII. 4.
- Couturat L.** Algebra of logic. Open Court Pub. Co., 1914.
- Weiss F.** Ueber mathematische Begriffsbildung. — Sitzungsberichte der Berliner Mathematischen Gesellschaft, XIII. 6.
- Richardson R. P. and Laudis E. H.** Numbers, variables and Mr. Russell's philosophy. Chicago and London, Open Court Pub. Co., 1915, str. 33.
- Borel Emile.** Le hasard. Paris, Alcan, 1914. str. IV. 316. Fr. 3-50.
- Bolyai J.** Science absolute of space, independent of the truth or falsity of Euclid's axiom

a

XI.; tr. fr. the Latin by G. Bruce Halsted. Open Court Pub. Co., 1914.

Weininger O. *Intorno alle cose supreme.* Torino, Bocca, 1914, str. VII. 251. L. 3-50.

Gambirasio Lu. *Il problema ontologico.* Milano, 1914, str. 38.

Lehmann Walter. *Pantheismus.* — Religion und Geisteskultur, 8. 3.

Varisco B. *L'unità dello spirito.* — Rivista di filosofia, VI. 3.

Weinstein M. B. *Die Zusammenhanglosigkeit und Verbindung in der Welt.* — Deutsche Revue, wrzesień, 1915.

Löb W. *Metaphysik und Naturforschung.* — Deutsche Rundschau, grudzień, 1915.

Mandel H. *Metaphysik des Christentums.* — Religion und Geisteskultur, 8. 4.

Viëtor W. *Erster internationaler Kongress für experimentelle Psychologie zu Hamburg (April 1914).* — Die neuere Sprachen, grudzień, 1914.

Schumann F. *Bericht über den VI. Kongress für experimentelle Psychologie.* Leipzig, J. A. Barth, 1914, M. 11.

Ogden Robert Morris. *An introduction to general psychology.* Longmans, 1914, str. XVIII. 270.

Watson J. B. *Behavior. An introduction to comparative psychology.* New York, Holt & Co., 1914, str. XII. 439.

Ingenieros J. *Principes de psychologie biologique.* Traduit de l'espagnol par R. Delpuech. Paris, Alcan, 1914, str. 396. Fr. 7-50.

Petzoldt J. *Die biologischen Grundlagen der Psychologie.* — Zeitschrift für positivistische Philosophie, 2. 3. 4.

Klemm Otto. *A history of psychology; auth. tr. with annotations by E. C. Wilm and R. Pinter.* New York, Scribner, 1914, str. XIV. 380.

Petsch R. *Die Lehre von den gemischten Gefühlen im Altertum.* — Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Literatur und für Pädagogik, XXXIII. i XXXIV. 6.

Bouvier R. *Les débuts de la psychologie scientifique en Allemagne.* — Revue de Théologie et de Philosophie, kwiecień-lipiec 1915.

Capitan Dr. *La psychologie des Allemands actuels.* — Revue Anthropologique, styczeń 1915. The psychological researches of James Mc Keen Cattell; a revisw by some of his pupils. New York, Science Press, 1914, str. V. 101.

Lynch Arthur. *L'avenir de la psychologie.* — Revue Scientifique, 31. lipca — 7. sierpnia 1915.

Münsterberg Hugo. *Psychology; general and applied.* New York, Appleton, 1914, str. XIV. 487 (z obszerną bibliogr.).

Pitotti Goffredo. *Elementi di psicologia, pedagogia e storia della pedagogia.* Roma, 1914, str. 173.

Calkins Mary Whiton. *A first book in psychology.* 4-th. ed. rev. Macmillan, 1914, str. XXI. 428.

b

Bocci B. *I primi teoremi di psicologia.* Siena, 1915, str. XIII. 188. L. 6.

Hollingworth Harry Levi. *Outlines for applied and abnormal psychology.* New York, A. G. Seiler, 1914, str. 20.

Hollingworth Harry Levi. *Outlines for experimental psychology.* New York, A. G. Seiler, 1914, str. 109.

Donati Giac. *L'equivalenza psichica: saggio di psicologia dinamica.* Rimini, 1914, str. 287.

Külpe O. *Ueber hie Methoden der psychologischen Forschung. (Schluss).* — Internationale Monatsschrift, lipiec, 1914.

Davis T. Kirby, D. D. *Mind and spirit; a study in psychology.* Boston, Sherman, French, 1914, str. 115.

Perrini Car. *Il mondo della psiche umana.* Ariano, 1914, str. 130. L. 1-50.

Piat Clodius. *Quelques conférences sur l'âme humaine.* Paris, Alcan, 1914, str. VI. 165. Fr. 2-50.

Brill Abraham Arden. *Psychoanalysis; its theories and its application.* 2d ed. thoroughly rev. Philadelphia, W. B. Saunders, 1914, str. VII. 393.

Atkinson W. W. *The subconscious and the superconscious planes of mind.* London, 1915, str. 200. 2s. 6d.

Prince M. *The uncoscious.* Macmillan, 1914.

Seton Julia M. D. *The psychology of the solar plexus and subconscious mind.* New York, Clode, 1914, str. 47.

Suma Oronzo. *Analisi della coscienza. Vol. I. (Della coscienza come forma d'apprensione).* Firenze, Razzolini, 1915, str. 307. L. 3-50.

Giese und Voigtländer. *Vorversuche über den Einfluss des Versuchsleiters auf das Experimentalergebnis.* — Archiv für Pädagogik, 4. 1.

Engelmann S. *Bericht über Versuche, den Psychologieunterricht in einem einjährigen Seminar-kursus auf Experiment, Selbstbeobachtung und Fremdbeobachtung zu gründen.* — Das Lyzeum, 3. 1.

Hobhouse L. T. *Mind in evolution.* Macmillan, 1915, str. X. 469.

Pellacani Gius. *Il problema della instintività nelle condotte umane.* Bologna, 1915, str. 256. L. 4.

Pellacani G. 1. *Presunti istinti sociali.* — 2. *Presunti istinti morali.* — Rivista di psicologia, wrzesień-grudzień 1915.

Foà Pio Prof. *Nuove ricerche sulla funzione della ghiandola pineale.* Torino, str. 14. (Estr. „Atti della r. accademia delle scienze“).

Shiro Tashiro. *On the nature of the nerve impulse.* Proceedings of the National Academy of Sciences. Washington, luty 1915.

Bonnier Pierre Dr. *Défense organique et centres nerveux.* Paris, Flammarion, 1914, str. 291. Fr. 3-50.

Call Annie Payson. *Nerves and common sense.* Gay & H., 1914, str. 326. 4 s. 6 d.

a

Kostyleff N. Le mécanisme cérébral de la pensée. Paris, Alcan, 1914, str. 318. Fr. 5.

Ash I. Emery. Fatigue and its effects upon control. New York, Science Press, 1914, str. V. 61. z tabl. i fig.

Lorentz F. Die Ermüdung und das Antikentoxin. — Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik, wrozesień-październik, 1914.

Dodge R. and Benedict G. Psychological effects of alcohol. Carnegie Institut of Washington, 1915, str. 281.

Cohnheim Otto. Verdauung und Psyche. — Deutsche Revue, lipiec, 1914.

Bruce H. Addington. Sleep and sleeplessness. London, Heinemann, 1915, str. IX. 219.

Harvey Nathan Alb. The feelings of man; their nature, function and interpretation. Baltimore, Warwick & York, 1914, str. VIII. 276.

Michotte A. Nouvelles recherches sur la simultanéité apparente d'impressions disparates périodiques. (Expérience de Complication). — Etudes de psychologie. 1. 1.

Buchholz G. Ueber die Beeinflussung tachystoskopischer Auffassung durch vorangehende Eindrücke. — Psychologische Studien, 9. 6.

Wells G. Ross. The influence of stimulus duration on reaction time. Princeton, N. J., Psychological Review Comp., 1914, str. I. 60. (3 strongly bibliografii).

Wirth W. Zur psychologischen Analyse der Repsold'schen Mikrometerregistrierung von Sterndurchgängen. — Psychologische Studien, X. 1.

Cirino Gius. Dai sensi alle idee generali: nota psicologica. Aversa, 1914. str. 16.

Thomson G. H. The accuracy of the α (γ) Process. — The British Journal of Psychology, VII. 1.

Noyes Guy L. The relation of sight and hearing to early school life. Columbia, 1914, str. 34.

Carey N. An improved colour-wheel. — The British Journal of Psychology, VII. 1.

Watt H. J. Psychological Analysis and theory of hearing. — The British Journal of Psychology, VII. 1.

Meyers C. S. and Valentine C. W. A study of the individual differences in attitude toward tones. — The British Journal of Psychology, VII. 1.

Valentine C. W. The method of comparison in experiments with musical intervals and the effect of practice on the appreciation of discords. — The British Journal of Psychology, VII. 1.

Ponzo M. dott. Etude de la localisation des sensations thermiques de chaud et de froid. Turin, 1914, str. 14. (Estr. „Archives italiennes de biologie“).

Messer A. Einführung in die neuere Psychologie des Denkens. (Schluss). — Neue Jahrbücher für Pädagogik, XXXIII. XXXIV. 6. 7.

Marbe K. Zur Psychologie des Denkens. —

b

Fortschritte der Psychologie und ihrer Anwendungen, 3. 1.

Corberi Gius. Osservazioni sul l'ergogramma simultaneo a lavoro montale. Bologna, 1914, str. 64 z 2 tabl. (Odbitka z „Rivista di psicologia“).

Jaederholm G. A. Badania dotyczące teorii i praktyki pomiarów inteligencji. Cz. I. i II. (Po szwedzku). Stockholm, Bonnier, 1914, str. 386. 268. Kor. 15.

Ponzo Mario dott. Il metodo di Binet e Simon nelle sue applicazioni allo studio dell'intelligenza nei normali e nei deficienti. Bologna, 1914, str. 56. (Estr. „Rivista di psicologia“).

Kehr T. Ueber eine vereinfachte Intelligenzprüfung. — Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik, 16. 1.

Morselli Enrico. Cerebrazione ed attività mentale. — Quaderni di Psichiatria, II. 1.

Harris David Fraser. Coloured thinning and allied conditions. Science Progress, lipiec, 1914.

Descoedres A. Couleur, forme ou nombre? — Archives de Psychologie, grudzień, 1914.

Maglia Piemonte Gius. L'attenzione. Catania, libr. ed. Minerva, 1914, str. 66. L. 1.

Nayrac J.-Paul. Physiologie et psychologie de l'attention. Evolution. Dissolution. Rééducation. Education. Préface de M. Th. Ribot. 2. éd. revue et augmentée. Paris, F. Alcan, 1914, str. VII. 238. Fr. 3-75.

Mann A. Zur Psychologie und Psychographie der Aufmerksamkeit. — Zeitschrift für angewandte Psychologie und psychologische Sammel-forschung, 9. 4.—6.

Müller Alfred Leopold. Das Gedächtnis und seine Pflege. Mit 22 Abb. 3. Aufl. Stuttgart, Franck, 1915, str. 92. M. 1; geb. 1 80.

Michotte A. et Ransy C. Contribution à l'étude de la mémoire logique. — Études de psychologie, 1. 1.

Giese F. Ein Versuch über Gestaltgedächtnis. — Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik, 16. 2.

Nussenblatt R. Contribution expérimentale à l'analyse du choix de représentations associées. — Bulletin international de l'Académie des sciences de Cracovie. Sciences naturelles. N. 5. B. Mai 1914. K. 5-70.

Dontchef-Dezeuze M. L'image et les réflexes conditionnelles dans les travaux de Pavlow. Paris, Alcan, 1915.

Marucci A. Di alcune moderne teorie del concetto. Rivista di filosofia, VI. 3.

Gast P. Das Gefühl der Gewissheit. — Deutsche Revue, październik, 1915.

Hoesch Ernst. Die Psychologie der Aussage. — Internationale Rundschau, 1. 1.

Giese Fr. Ueber die Testdiagnose. — Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik, 16. 3.

Bocci Balduino Prof. La psiche emotiva, Siena, 1914, str. 16. (Estr. „Rassegna di studi psichiatrici“).

Crile G. W. The origin and nature of the emotions. Philadelphia, 1915, str. VII. 240 z ilustr. i fig.

Meumann E. Das Nationalgefühl. — Zeitschrift für pädagogische Psychologie und experimentelle Pädagogik, 16. 2.

Holt Edwin B. The Freudian wish. London, Fisher Unwin, 1915, str. VII. 212.

Mazzotti Amedeo. La volontà come sorgente di conoscenza. Roma, 1914, str. 23. (Estr. „Rivista d'Italia“).

Atkinson W. W. The will, its nature, power and development. London, 1915, str. 206. 2s. 6d.

Michotte A. Note à propos de contributions récentes à la psychologie de la volonté. — Études de psychologie, 1. 1.

Mann G. A. La volontà dans le ménage. 2. édition. Paris, Libr. internat. de la pensée nouvelle, 1914, str. 32. Fr. 0-50.

Mann G. A. La volontà dans les rapports avec nos supérieurs, nos inférieurs et nos égaux. 2. édition. Paris, Libr. internat. de la pensée nouvelle, 1914, str. 32. Fr. 0-50.

Mann G. A. La volonté et la santé. 2. édition. Paris, Libr. internat. de la pensée nouvelle, 1914, str. 32. Fr. 0-50.

Bauch M. Zur Gleichförmigkeit der Willenshandlungen. — Fortschritte der Psychologie und ihrer Anwendungen, 2. 6.

Putnam J. J. Human motives. London, Heinemann, 1915, str. XVI. 179.

Jastrow J. Character and temperament. Appleton, 1914.

Fosbroke G. E. Character reading through analysis of the features. Putnam, 1914.

Sergardi Giov. Disciplina nobilissima; leggi psicologiche, che presiedono alla educazione di se stesso, Cortona, 1914, str. V. 145. L. 2.

Migliucci Ciro Prof. Le afasie: studio critico e storico. Napoli, 1914, str. VII. 539.

Hilmer H. Schallnachahmung, Wortschöpfung und Bedeutungswandel. Halle, Niemeyer, 1914. M. 10.

Müller-Freienfels R. Einige psychologische Grundfragen der Metrik. — Germanisch-romantische Monatsschrift, lipiec, 1914.

Giese Fr. Untersuchungen über die Zöllnersche Täuschung. — Psychologische Studien, 9. 6.

Freud S. Die Traumdeutung. 4 vermehrte Aufl. mit Beitr. von O. Rank. Wien, Franz Deuticke, 1914. M. 12.

Gogliettino Lu. Realtà e sogno. Caserta, 1914, str. 26.

Coriat Isador H. The meaning of dreams. London, Heinemann, 1915, str. XIV. 194.

Wallace W. The musical faculty; its origin and processes. Macmillan, 1914, str. VI. 228.

Rupp W. Ueber die Prüfung musikalischer Fähigkeiten. I. — Zeitschrift für angewandte Psychologie und psychologische Sammelforschung, 9. 1. 2.

Lehmann H. Ueber die Disposition zum Gebet und zur Andacht. — Zeitschrift für angewandte Psychologie und psychologische Sammelforschung, X, 1. 2.

Suma Oronzo. Dell' origine e del fondamento psicologico dell' idea di giustizia. Pistoia, 1914, str. 67.

Staley Delber Moyer. Psychology of the spoken word. Boston, Badger, 1914, str. 370.

Baumann Fr. Psychologie des Sprachunterrichtes. — Pädagogisches Archiv, 56. 11.

Fischer-Landesberg E. Die Entwicklung der Religionspsychologie. — Das neue Jahrhundert, lipiec, 1914.

Wallas Graham. The great society; a psychological analysis. Macmillan, 1914, str. XII. 383.

Sartorius H. Die Psychologie der Massen und die Panik im Kriege. — Deutsche Revue, lipiec, 1914.

Fröbes J. Wie entstehen Massenüberzeugungen. — Stimmen der Zeit, styczeń, 1915.

v. Roretz K. Zur Psychologie des Gerichts. — Oesterreichische Rundschau, 44. 5.

Chambers Oswald. Biblical psychology; a series of preliminary studies. Cincinnati, God's Revivalist Off., 1914, str. III. 273. 7.

David's C. A. F. Buddhist psychology. Macmillan, 1915, str. XII. 212.

Gill R. H. K. The psychological aspects of Christian experience. Boston, Sherman, French, 1915, str. 104.

Wartensleben Gabriele Gräfin. Die christliche Persönlichkeit im Idealbild. Eine Beschreibung sub specie psychologica. Kempten, Josef Kösel, 1914. M. 2.

Groos K. Die Psychologie des Mythos. — Internationale Monatsschrift, lipiec, 1914.

Lowinsky V. Zur Psychologie der wissenschaftlichen Täuschung. — Zeitschrift für angewandte Psychologie, 8. 5 i 6.

Ludwig A. Fortsetzungen. Eine Studie zur Psychologie der Literatur. — Germanisch-romantische Monatsschrift, sierpień-wrzesień, 1914.

Lane E. G. The psychology of conversion. — Bibliotheca Sacra, lipiec, 1914.

Primot Alphonse. La psychologie d'une conversion du positivisme au spiritualisme. Paris, Perrin et Co., 1914, str. VIII. 687.

Zichy G. Graf. Die Psychologie der Einarbeiten. — Deutsche Revue, styczeń, 1915.

Zafita H. Die psychologischen Voraussetzungen des verbrecherischen Entschlusses. — Archiv für Kriminal-Anthropologie und Kriminalistik, 64. 1. 2.

Byloff Fr. Zur Psychologie der Brandstiftung. — Archiv für Kriminal-Anthropologie und Kriminalistik, 59. 1. 2.

Hennig P. Lösung der alten Streitfrage „Antiqua oder Fraktur?“ durch die experimentelle Psychologie. — Zeitschrift für Bücherfreunde, N. F. 7. 7. 8.

Cimballi G. Psicologia di una diffamazione. Catania, 1914, str. 23.

Michéls R. Per la psicologia della borghesia nei diversi aggregati nazionali. — Nuova Antologia, 1. lipca, 1914.

Leger L. La psychologie des peuples slaves. — Bibliothèque universelle et Revue suisse, wrzesień, 1914.

Vinogradoff Paul Gabrilovich. Russia; the psychology of a nation. New York, Oxford Univ., 1914, str. 13.

Curtius Fr. Zur Psychologie der Neutralen. — Deutsche Revue, maj, 1915.

Cohen H. Ueber das Eigentümliche des deutschen Geistes. Berlin, Reuther und Reinhard, 1915. M. 0'80.

Prince Morton. The psychology of the Kaiser. A study of his sentiments and his obsessions. London, Fisher Unwin, 1915, str. 73.

Sturgis Granville Forbes. The psychology of Maeterlinck; as shown in his dramas. Boston, Badger, 1914, str. 256.

Coriat I. H. Abnormal psychology. 3d ed. New York, Moffat, 1914, str. 428.

Burr Colonell Bell. A handbook of psychology and mental disease, for use in training-schools for attendants and nurses and in medical classes, and as a ready reference for the practitioner. 4th ed. rev. and enl., Philadelphia, F. A. Davis Co., 1914, str. VIII. 235.

Alberti Ang. dott. Le alterazioni della personalità nelle malattie mentali. Pesaro, 1914, str. 143. (Estr. „Note e riviste di psichiatria“).

Goddard H. Herb. Foible-mindedness; its causes and consequences. Macmillan, 1914, str. XII. 599 z tabl.

Kaus O. Flüchtlingsneurosen. — Deutsche Revue, grudzień, 1915.

Fowell Nice dott. Il sadismo: origine, cause, forme, rimedi. Firenze, Istituto ed. „Il Pensiero“, 1914, str. 223. L. 5.

Fowell Nice dott. Il masochismo; i misteri della flagellazione. Firenze, istituto ed. „Il Pensiero“, 1914, str. 207. L. 5.

Fowell Nice dott. La masturbazione nella donna: cause e forme, casistica e rimedi. Firenze, istituto ed. „Il Pensiero“, 1914, str. V. 166. L. 5.

Tribadismo, saffismo, clitorismo, per una tribade. Firenze, istituto ed. „Il Pensiero“, 1914, str. II. 220. L. 5.

Melussi Vinc. Dall' amore al delitto: delinquenti per erotomania psico-sessuale. Torino, Unione tipografica-editrice, 1914, str. XV. 803. L. 16.

Belgiore Giulio dott. Magnetismo e ipnotismo. Quarta ed. rifatta. Milano, Hoepli, 1914, str. VII. 465. L. 3 50.

WIADOMOŚCI WYDAWNICZE.

Album Schopenhauera zapowiedziana na koniec r. 1918 firma nakładowa R. Pipera i Ski

w Monachium. Album to, ułożone i poprzedzone wstępem przez Dra Fr. Mockrauera, zawiera 28 możliwie wiernych reprodukcji rękopisów Schopenhauera, pochodzących z lat 1811 do 1860. W ten sposób użyczony będzie — według słów prospektu — czytelnikowi wgląd w duchową i graficzną indywidualność Schopenhauera w jej pochodzie rozwojowym. Format albumu: 35×45 cm. Cena subskrypcyjna: M. 150.

WYKŁADY, ODCZYTY, REFERATY.

Polskie Towarzystwo psychologiczne (Warszawa). 143. posiedzenie naukowe dnia 31. października 1916 — (wieczór poświęcony pamięci Władysława Weryhy) — Dr. Tadeusz Kotarbiński: Wspomnienie pozgonne. — Dr. A. Zieleniarczyk: Władysław Weryho (przyczynek do historii filozofii współczesnej w Polsce). — 144. posiedzenie naukowe dnia 6. listopada 1916 Dr. Julian Ochorowicz: Spostrzeżenia nad czasem trwania i wartością snu normalnego. — 145. posiedzenie naukowe dnia 13. listopada 1916 Prof. Dr. Jan Łukasiewicz: O filozofii Leibniza. — 146. posiedzenie naukowe dnia 27. listopada 1916 Dr. Benedykt Bornstein: Elementy filozofii jako nauki ścisłej. — 147. posiedzenie naukowe dnia 11. grudnia 1916 Wacław Makowski: Podstawy filozofii prawa karnego. — 148. posiedzenie naukowe dnia 18. grudnia 1916 Lucyan Zarzecki: O genezie pojęcia liczby. — 149. posiedzenie naukowe dnia 22. stycznia 1917 Zygmunt Myślakowski: Warunki logiczne pojęcia zmienności i intuicji u Bergsona. — 150. posiedzenie naukowe dnia 29. stycznia 1917 Dr. Artur Chojecki: Działalność naukowa T. Ribota. — 151. i 152. posiedzenie naukowe dnia 12. i 26. lutego 1917 Zygmunt Heryng: Świat jako ruch. — 153. posiedzenie naukowe dnia 5. marca 1917 Ks. Władysław Kornilowicz: Wolna wola u św. Tomasa z Akwinu. — 154. posiedzenie naukowe dnia 12. marca 1917 Edward Abramowski: Podstawy metafizyki doświadczalnej. — 155. posiedzenie naukowe dnia 27. marca 1917 dyskusja nad odczytem E. Abramowskiego: Podstawy metafizyki doświadczalnej. — 156. posiedzenie naukowe dnia 16. kwietnia 1917 Ks. Adam Woroniecki: Tomasz z Akwinu jako moralista. — 157. posiedzenie naukowe dnia 23. kwietnia 1917 Adam Cygielstreich: O powstawaniu koncepcji. — 158. posiedzenie naukowe dnia 14. maja 1917 Dr. Bogumił Jasinowski: Stanowisko neoplatonizmu w dziejach filozofii. — 159. posiedzenie naukowe dnia 4. czerwca 1917 S. Rudniański: Stanowisko materyalizmu francuskiego w historii filozofii. — 160. posiedzenie naukowe dnia 18. czerwca 1917 Stanisław Szober: Teoretyczne podstawy ortografii. — 161. posiedzenie naukowe dnia 25. czerwca 1917 poświęcone było pamięci Juliana Ochorowicza. Przemówienie wygłosił

Ignacy Matuszowski, odczyt A. Cygielstrejch. — 162. posiedzenie naukowe dnia 1. października 1917 Prof. Dr. Jan Łukasiewicz: Psychologizm w logice. — 163. posiedzenie naukowe dnia 19. listopada 1917 Romuald Minkiewicz: Zagadnienia zoopsychologii. — 164. posiedzenie naukowe dnia 3. grudnia 1917 Jan Grabowski: O istocie świadomości narodowej. — 165. posiedzenie naukowe dnia 17. grudnia 1917 Ignacy Halpern: D'Alembert w dwóch setną rocznicę urodzin. — 166. posiedzenie naukowe dnia 14. stycznia 1918 Dr. Tadeusz Kotarbiński: O stosunku sprawczym. — 167. posiedzenie naukowe dnia 28. stycznia 1918 Dr. Władysław Tatariewicz: O etyce Wł. Biegańskiego. — 168. posiedzenie naukowe dnia 18. lutego 1918 Lucyan Zarzecki: O metodach w pedagogice. — 169. posiedzenie naukowe dnia 14. marca 1918 Dr. Władysław Tatariewicz: Pojęcie szczęścia a wymagania prawdziwej terminologii. — 170. posiedzenie naukowe dnia 16. kwietnia 1918 Dr. Maria Librachowa: Badania eksperymentalne nad rozumowaniem dzieci. — 171. posiedzenie naukowe dnia 13. maja 1918 Zbigniew Skokowski: O najwyższych normach etyki Spencera. — 172. posiedzenie naukowe dnia 27. maja 1918 Dr. Juliusz Kleiner: Bergson i romantyzm. — 173. posiedzenie naukowe dnia 8. lipca 1918 Zygmunt Kobrzyński: Zasada asercyi w logice symbolicznej.

Towarzystwo filozoficzne (Kraków). Dnia 10. i 17. stycznia 1918 Michał Dziewicki: Jeden z nowych kierunków w filozofii (Logika matematyczna). — Dnia 24. stycznia 1918 Dr. Kazimierz Dreas: Problem i metoda transcendentalizmu obiektywnego. — Dnia 31. stycznia 1918 Prof. Dr. M. Śtraszewski: Znaczenie i wartość mesyanizmu wobec dzisiejszej chwili. — Dnia 7. lutego 1918 Dr. Stanisław Zegarliński: O normie moralności scholastycznej. — Dnia 14. lutego 1918 Dr. Antoni Peretiatkiewicz: Współczesne kierunki filozofii prawa. — Dnia 21. lutego 1918 Ks. Dr. Feliks Hortyński: Pojęcie masy w fizyce i w filozofii. — Dnia 28. lutego 1918 Dr. Stanisław Zegarliński: Różnice w pojęciach moralnych i ich źródła. — Uroczyste posiedzenie ku uczczeniu ś. p. X. Prof. Dra Stefana Pawlickiego. — Prof. Dr. Maurycy Śtraszewski: Zagajenie. — Prof. Dr. W. Rubczyński: Stanowisko filozoficzne X. Stefana Pawlickiego. — Prof. Dr. T. Sinko: X. Stefan Pawlicki jako filolog i humanista. — Dr. W. M. Gielecki: Z osobistych wspomnień o X. Prof. Pawlickim. — Dnia 16. maja 1918 Dr. Roman Ingarden: Kilka uwag o teorii poznania. — Dnia 23. maja 1918 Prof. Dr. Maurycy Śtraszewski: Kant w Polsce. — Dnia 13., 20. i 27. czerwca 1918 Dr. Antoni Chlebik: Krytyka woli mocy Nietzschego ze stanowiska psychofizyki, filozofii i prawa. — Dnia 4. lipca 1918 Dr. Antoni Peretiatkiewicz: Współczesne teorie państwowe.

Katedry filozofii w uniwersytetach polskich w czasie wojny.

W Uniwersytecie warszawskim zwróconym nauce polskiej w jesieni 1915 utworzone zostały dwie katedry filozofii i jedna katedra psychologii. Do objęcia wykładów filozofii powołani zostali: 1. Dr. Jan Łukasiewicz, tyt. prof. filozofii w uniwersytecie lwowskim, który wykładał w Warszawie aż do półroczu letniego 1917/18; od tego czasu zastępował go Dr. T. Kotarbiński. 2. Dr. Władysław Tatariewicz. Seminaryum filozoficzne Uniwersytetu warszawskiego dzieli się na dwa oddziały, któremi kierowali do półroczu letniego 1917/18 włącznie Prof. Dr. Jan Łukasiewicz (w półroczu letnim 1917/18 w zastępstwie jego Dr. T. Kotarbiński) i Dr. Wł. Tatariewicz. Do objęcia wykładów psychologii powołany został Edward Abramowski, który — zastępowany z powodu choroby w r. ak. 1915/16 przez Dra A. Chojeckiego — wykładał od półroczu zimowego 1916/17 począwszy aż do swej śmierci w dniu 21. czerwca 1918. Prof. Abramowski kierował też Seminaryum psychologicznem, którego asystentem od jesieni 1915 do lata 1918 był Dr. A. Chojecki, odtąd zaś student filozofii Kamiński. Na opróżnioną skutkiem śmierci E. Abramowskiego katedrę psychologii Wydział filozoficzny Uniwersytetu warszawskiego i Senat Akademicki powołały w lipcu 1918 unio loco Prof. Dra K. Twardowskiego, który jednak powołania tego nie przyjął. — Na podstawie uchwał powziętych w Krakowie w lutym 1919 przez Komisję stabilizacyjną, utworzoną przy Ministerstwie W. R. i O. P. celem przygotowania wniosków w sprawie mianowania pierwszego składu profesorów w Uniwersytecie warszawskim, zamianowani zostali: Dr. Tadeusz Kotarbiński nadzwyczajnym profesorem filozofii; Dr. Władysław Witwicki, docent prywatny filozofii w Uniwersytecie lwowskim — nadzwyczajnym profesorem psychologii. Druga katedra filozofii nie została na razie obsadzona. Uzupełnienie powyższych katedr tworzy katedra filozofii matematyki, którą objął z początkiem bieżącego roku akademickiego Dr. Stanisław Leśniewski w charakterze profesora nadzwyczajnego.

W Uniwersytecie poznańskim, powołanym do życia na wiosnę 1919, utworzone zostały również dwie katedry filozofii i jedna katedra psychologii. Do objęcia wykładów filozofii powołani zostali: Dr. M. Sobeski, docent prywatny Uniwersytetu Jagiellońskiego w charakterze profesora zwyczajnego, Dr. A. Żółtowski w charakterze profesora nadzwyczajnego i Dr. L. Dobrzyńska-Rybicka w charakterze docentki prywatnej. Seminaryum filozoficzne Uniwersytetu poznańskiego dzieli się na dwa oddziały, któremi kierują dyrektorowie: Prof. Dr. M. Sobeski i Prof. Dr. A. Żółtowski. Do objęcia wykładów psychologii powołany został Dr. Stefan Błachowski, docent prywatny psychologii w Uniwersytecie lwów-

skim w charakterze zrazu docenta prywatnego, następnie zaś profesora nadzwyczajnego. Prof. Błachowski kieruje też Pracownią psychologii eksperymentalnej.

Nadto powstał w r. 1918 Prywatny Uniwersytet katolicki w Lublinie, założony z fundusów prywatnych, dzięki ofiarności p. Fr. Jaroszyńskiego a pozostający pod opieką Episkopatu polskiego, który zatwierdza powoływane na ten Uniwersytet siły nauczycielskie.

Obsada katedr w *Uniwersytetach lwowskim i krakowskim* pozostała bez zmiany. Przybyła natomiast w Uniwersytecie krakowskim nowa katedra „matematyki i logiki“, którą objął z początkiem bieżącego roku akademickiego Dr. Jan Śleszyński w charakterze profesora zwyczajnego. Ubyli zaś — jak z powyższego przedstawienia wynika — wszyscy docenci prywatni filozofii i psychologii w obu tych uniwersytetach, przenosząc się bądź do Warszawy bądź do Poznania.

PRZEGLĄD FILOZOFICZNY,

założony przez Władysława Weryhę, wychodzi kwartalnie pod redakcją Warszawskiego Instytutu Filozoficznego. — Prenumerata roczna wynosi 15 M., półroczna 8 M. Cena kwartalnego zeszytu 4 M.

Adres Redakcyi i Administracyi: Warszawa, Pałac Staszica.

Najnowsze wydawnictwa Polskiego Towarzystwa Filozoficznego:

Skład główny w Księżnicy Polskiej Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych (Lwów, Małeckiego 5).

Hume: Badania dotyczące rozumu ludzkiego. Przekład J. Łukasiewicza i K. Twardowskiego. Wydanie drugie. Lwów 1919. Cena 10 kor.

Dr. Stefan Błachowski: Nastawienia i spostrzeżenia. Lwów 1917. Cena 3 kor.

OD ADMINISTRACYI.

Administracya uprasza wszystkich, którzy pragną prenumerować Ruch filozoficzny, by zechcieli jaknajrychlej nadesłać prenumeratę całoroczną lub półroczną, albowiem wobec wysokich kosztów papieru nakład pisma musi być ściśle zastosowany do ilości prenumeratorów. Toteż zeszyt drugi będzie rozesyłany tylko tym, którzy złożą prenumeratę.

Zarazem Administracya zwraca uwagę, że Przegląd filozoficzny należy prenumerować oddzielnie od Ruchu filozoficznego pod adresem: Warszawa, Piękna 44.

Prenumeratorowie, którzy zapłacili w r. 1914 prenumeratę za cały rocznik IV. (1914) Ruchu filozoficznego, a nie otrzymali dotąd zeszytu październikowego oraz zeszytu listopadowego i grudniowego — dopełniającego ów rocznik — jakoteż 3. i 4. zeszytu rocznika XVII. (1914) Przeglądu filozoficznego, mogą zeszyty te — zarówno Ruchu filozoficznego jak Przeglądu filozoficznego — otrzymać od Administracyi Ruchu filozoficznego za dopłatą 5 K. (M. 2:50).

SPIS RZECZY: Kazimierz Twardowski: Filozofia w szkole średniej. — Sprawozdania: Błachowski Stefan, Nastawienia i spostrzeżenia. (Studyum psychologiczne). (M. Kreutz). — Le Bon Gustave Dr. La vie des vérités. (Dr. Z. Zawirski). — Przegląd czasopism: Przegląd filozoficzny, XXI. 1.—4. — Scientia, Rok X. Tom XIX. XX. — Mind, 97.—100. — Zeitschrift für Philosophie und philosophische Kritik, 160.—162. — Archiv für systematische Philosophie, XXII. 1. 2. — Kantstudien, XXI. — Logos, VI. — Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Philosophie und Soziologie, XI. — Philosophisches Jahrbuch der Görres-Gesellschaft, XXIX. — Archiv für Rechts- und Wirtschaftsphilosophie, X. — Zeitschrift für Psychologie, LXXIV. — LXXVI. — Archiv für die gesamte Psychologie, XXXV. — Česká Mysl, XV. 2.—4. XVI. 1. 4. — Zapiski bibliograficzne. — Wiadomości wydawnicze. — Wykłady, odczyty, referaty. — Katedry filozofii w uniwersytetach polskich w czasie wojny.

Red. odpowiedzialny: Dr. M. Treter.

I. Związkowa Drukarnia we Lwowie, Lindego 4.